

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA CIESZYNA DO ROKU 2030

PROJEKT

Data opracowania: 23 stycznia 2024

Zamawiający:

Gmina Cieszyn

Ul. Rynek 1

43-400 Cieszyn

Wykonawca:

Kreatus sp. z o.o.

43-300 Bielsko-Biała, 11 Listopada 60-62

nr KRS: 0000482632, NIP: 9372667946, REGON: 243401618

tel.: + 48 33 300 34 80, fax.: +48 33 300 30 87

e-mail: biuro@kreatus.eu

SPIS TREŚCI

-1. KLUCZOWE WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ.....	4
1.1. Położenie i powiązania miasta	4
1.2. Kluczowe wyzwania i uwarunkowania rozwoju miasta	5
2. OCENY, ASPIRACJE I OCZEKIWANIA MIESZKAŃCÓW	10
3. WIZJA I CELE ROZWOJU MIASTA	16
4. KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH.....	20
5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	27
6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	36
6.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	37
6.2. System powiązań przyrodniczych.....	39
6.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych	42
6.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....	45
7. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE	48
7.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu.....	48
7.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	50
7.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej	51
7.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym	53
7.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego.....	55
7.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej.....	57
7.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.....	59
7.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	59

7.9.	Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	60
7.10.	Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.....	61
8.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	64
9.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA MIASTA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	68
10.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	70
10.1.	Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii	70
10.2.	Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii.....	71
10.3.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	73
11.	RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	86
11.1.	Ramy finansowe	86
11.2.	Potencjalne źródła finansowania	90
12.	ANEKSY	96
12.1.	Zgodność celów operacyjnych rozwoju miasta Cieszyna z polityką krajową, regionalną i ponadlokalną.....	96
12.2.	Uwarunkowania strategii wynikające z dokumentów określonych w ustawie Prawo wodne	104
13.	SPIS WYKRESÓW.....	109
14.	SPIS TABEL	109
15.	SPIS RYSUNKÓW	109

1. KLUCZOWE WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

1.1. Położenie i powiązania miasta

Cieszyn jest gminą miejską, siedzibą władz powiatu cieszyńskiego, w związku z tym pełni funkcję głównego ośrodka administracyjnego dla okolicznych gmin. Zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Miasto zajmuje obszar 28,6 km², co stanowi 3,91% powierzchni powiatu cieszyńskiego. Liczba ludności, zgodnie z danymi GUS na koniec 2022 roku wyniosła 33 251 osób.

Cieszyn graniczy od północy z gminą Hażlach, od północnego wschodu z gminą Dębowiec, od wschodu i południa z gminą Goleszów. Zachodnia granica miasta o długości ok. 9,7 km pokrywa się z granicą administracyjną pomiędzy Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską, za którą leży Czeski Cieszyn. Granica pomiędzy Cieszynem a Czeskim Cieszynem pokrywa się z biegiem rzeki granicznej Olzy.

Mapa 1. Mapa miasta Cieszyna

Źródło: opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap, mapy topograficznej dla obszaru Cieszyna

Cieszyn jest ważnym punktem na transportowej mapie Europy, gdyż leży na skrzyżowaniu międzynarodowych szlaków drogowych prowadzących do Czech (Ostrawa, Karwina, Hawirzów, Trzynieć, Frydek Mistek aż do Pragi) i na Słowację (Żyliną aż do Bratysławy). Miasto cechuje dobra dostępność komunikacyjna w granicach kraju, dzięki drodze ekspresowej S52 prowadzącej do Bielska-Białej oraz drodze wojewódzkiej nr 938 do Pawłowic, w kierunku Górnośląsko Zagłębiowskiej Metropolii oraz Aglomeracji Rybnickiej. Miasto posiada także dostęp do kolei, przez jego obszar przebiega linia kolejowa nr 90 (trasa Zebrzydowice – Cieszyn), na której odbywa się transport osobowy oraz towarowy oraz linia 190. Znajdują się tu trzy stacje: Cieszyn, Cieszyn Uniwersytet oraz Cieszyn Marklowice.

1.2. Kluczowe wyzwania i uwarunkowania rozwoju miasta

Mając na uwadze dynamiczne zmiany zachodzące w otoczeniu społecznym, gospodarczym i przestrzenno-infrastrukturalnym miasta, zarówno w wymiarze regionalnym, krajowym, europejskim, jak i globalnym, wskazać można kluczowe procesy mające wpływ na kształtowanie polityki rozwoju miasta w perspektywie 2030 roku.

Potencjały, wyzwania i uwarunkowania ujęto w podstawowych wymiarach rozwoju zrównoważonego tj.: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym oraz w wymiarze relacji i polityki rozwoju.

Ich zdefiniowanie oparto na przeprowadzonej analizie:

- danych ilościowych pochodzących z zasobów danych publicznych, w tym w szczególności danych Głównego Urzędu Statystycznego. Przeanalizowano dane w ujęciu dynamicznym za okres 2012-2021 lub 2022 (w zależności od dostępności danych publicznych) oraz w porównaniu do innych jednostek terytorialnych o zbliżonej do miasta Cieszyna wielkości, strukturze i funkcjach, takich jak Gubin, Knurów, Lubliniec, Myszków, Słubice, Starachowice, Zawiercie, Zgorzelec, Żywiec,
- diagnoz i wyników ustaleń zawartych w dokumentach planistycznych wdrażanych w mieście,
- diagnoz i ustaleń zawartych w dokumentach dotyczących polityki rozwoju UE, kraju i województwa śląskiego oraz aglomeracji beskidzkiej (subregionu południowego województwa śląskiego),

- dyskusji na warsztatach, z udziałem mieszkańców, przedstawicieli NGO oraz przedsiębiorców, przeprowadzonych w obszarach: usługi publiczne, gospodarka, w tym turystyka, przyroda i środowisko, przestrzeń i infrastruktura.

Tabela 1. Kluczowe potencjały, wyzwania i uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju miasta

Społeczności i usługi publiczne	Potencjały wewnętrzne miasta – czynniki i trendy
	• duża liczba placówek opiekuńczych • dostępność do placówek opieki nad najmłodszymi dziećmi – żłobki, przedszkola • liczne placówki edukacyjne i stale rozwijana oferta edukacyjna • dostęp do szkolnictwa wyższego • liczne i aktywne instytucje kultury • doświadczenia projektowe administracji i innych podmiotów w mieście • motywacja i zaangażowanie oraz kreatywność • silna tożsamość lokalna, bogactwo historyczne i kulturalne • liczne placówki ochrony zdrowia • efektywne instytucje polityki społecznej • wielokulturowość i wielowyznaniowość społeczeństwa Cieszyzna
	Wyzwania wewnętrzne
	• starzenie się społeczności miasta • wyludnianie się miasta – odpływ ludzi młodych • niewystarczająca oferta dodatkowych zajęć bezpłatnych dla rodzin • brak systemowego wsparcia dzieciństwa, w tym programu in vitro • niewystarczająca liczba miejsc spotkań integracji dla osób z niepełnosprawnościami zwłaszcza intelektualnymi • ograniczona dostępność do komunikacji dla osób z niepełnosprawnością ruchową • niewystarczająca oferta placówek medycznych, w tym w zakresie dostępności lekarzy specjalistów oraz profilaktyki i rehabilitacji • niewystarczająca komunikacja pomiędzy mieszkańcami i administracją – narzędzia, formy • niska partycypacja społeczna • ograniczona oferta na rynku mieszkaniowym • mała liczba bezpłatnych zajęć dodatkowych - pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży • niewystarczająca oferta aktywizująca oraz wspierająca aktywność seniorów
	Uwarunkowania zewnętrzne i generalne
	• niekorzystne tendencje demograficzne, w tym starzenie się społeczeństwa, niski poziom dzietności, emigracja osób młodych, szybki spadek liczby ludności na obszarach miejskich • rosnąca mobilność • zmiany kulturowe i zmiany ról społecznych • zwiększenie roli narzędzi cyfrowych w relacjach społecznych • zmiana struktury zachorowalności, w postaci relatywnie większej częstości występowania przewlekłych chorób niezakaźnych, w tym zwłaszcza chorób układu krążenia i nowotworów oraz schorzeń neurodegeneracyjnych (choroby Parkinsona i Alzheimer) i cywilizacyjnych (m.in. cukrzyca). • zwiększenie skali zachorowań na choroby spowodowane zanieczyszczeniem środowiska • narastanie ruchów migracyjnych – zwiększony napływ imigrantów spowodowany zmianami klimatycznymi i zaostrzeniem konfliktów zbrojnych • wzrost znaczenia kształcenia zawodowego i technicznego

	• zmieniające się style życia • nowe wzorce konsumpcji i mobilności • rosnąca obecność technologii w życiu codziennym • osłabianie relacji i więzi społecznych • zmiana modeli świadczenia usług edukacyjnych i upowszechnienie modelu e-learningu
Gospodarka, w tym turystyka	Potencjały wewnętrzne miasta – czynniki i trendy
	• kadry cechujące się kreatywnością, tolerancją, otwartością, wysokim poziomem wykształcenia • rozwinięty sektor usług publicznych, placówek ochrony zdrowia i pomocy społecznej • rozpoznawalność wydarzeń i festiwali organizowanych w mieście stanowiących produkt turystyczny • działające podmioty sektora czasu wolnego oraz turystyki • infrastruktura techniczna umożliwiająca rozwój firm • funkcjonowanie sektora logistycznego • zdiagnozowane i rozwijające się branże kluczowe: turystyczna, kreatywna, rzemieślnicza • lokalizacja w strefie przygranicznej
	Wyzwania wewnętrzne
	• odpływ kadry do innych miast z powodów ekonomicznych • niewystarczający poziom współpracy pomiędzy instytucjami • brak instytucji okołobiznesowych • słabe powiązania klastrowe i sieciowe • niewystarczające zaplecze mieszkaniowe dla pracowników przyciąganych do miasta przez pracodawców • niewystarczająca oferta komunikacji ponadlokalnej i regionalnej • brak systemowego wsparcia dla sektora kreatywnego • niedostosowanie oferty kształcenia na potrzeby sektora usług rynkowych i publicznych • słaba infrastruktura noclegowa i gastronomiczna ograniczająca rozwój sektora turystycznego • brak wypromowanych produktów o potencjale turystycznym, charakterystycznych dla miasta, będących dla turystów i osób odwiedzających lokalną atrakcją • ograniczenie w dostępie do terenów pod inwestycje, w szczególności pod zakłady produkcyjne • brak miejsc parkingowych w strefach świadczenia usług
	Uwarunkowania zewnętrzne i generalne
	• cyfryzacja, robotyzacja i automatyzacja gospodarki • upowszechnienie się innowacji • rozwój nowoczesnych technologii teleinformatycznych • rozwój przemysłów kreatywnych opartych na zasobach kultury i dziedzictwa kulturowego • rozwój przemysłów i usług czasu wolnego • wdrażanie polityki sprawiedliwej transformacji • zmiany na rynku pracy będące następstwem transformacji regionu • niższy poziom pracochłonności nowoczesnych gospodarek (zmiana na rynku pracy – w tym poszerzenie zakresu tzw. pracy zdalnej/mobilnych stanowisk pracy) • niestabilność gospodarcza wywołana wojną w Ukrainie i konfliktami zbrojnymi i politycznymi • brak kadry na rynku pracy • wzrost cen energii elektrycznej i innych źródeł energii • nowe wzorce postępowania w sferze gospodarowania – rozwój finansowania społecznościowego (crowdfunding), zmiana sposobu działania funduszy podwyższonego ryzyka (venture capital), ekonomia współdzielenia (sharing economy)

	• rosnące umiędzynarodowienie polskiej gospodarki • zrównoważony model rozwoju gospodarczego • silna pozycja konkurencyjna gmin turystycznych w subregionie południowym, • brak doświadczeń w ramach współpracy PPP
Przyroda i środowisko	Potencjały wewnętrzne miasta – czynniki i trendy
	• położenie w sąsiedztwie Beskidu Śląskiego na Pogórzu Cieszyńskim (nazwa i obszar nieformalnie wyróżniony), w mezoregionie Pogórze Śląskie i makroregionie Pogórze Śląskie • bogactwo form przyrody • duża ilość terenów zielonych • rzeka Olza, rzeka Bobrówka i stawy zlokalizowane na terenie miasta • liczne pomniki przyrody • obszar chronionego krajobrazu oraz rezerваты przyrody • parki miejskie objęte ochroną konserwatorską • ukształtowanie terenu • duże obszary rodzinnych ogródków działkowych • planowanie nowych terenów zieleni na terenie miasta • rosnące zaangażowanie mieszkańców • rosnąca rola i zaangażowanie organizacji pozarządowych w działaniach proekologicznych • rozpoczęte działania w zakresie tworzenia małych terenów zielonych • duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych • istniejąca wiedza ekspercka w urzędzie miasta
	Wyzwania wewnętrzne
	• niska jakość powietrza, szczególnie w centrum • zanieczyszczenie hałasem • stosunkowo niska świadomość mieszkańców w zakresie opalania piecami • tereny zagrożone powodzią • zbyt mała ilość terenów biologicznie czynnych w centrum • mała ilość terenów rekreacyjnych w rejonie zabudowy jednorodzinnej w szczególności na obrzeżach miasta • rozlewanie się zabudowy • wysokie koszty utrzymania terenów zielonych rzeki i potoki o charakterze górskim powodujące szybki odpływ wody • tereny osuwiskowe • brak ciągłości korytarzy • brak parków kieszonkowych o charakterze publicznym • wzrost liczby stanowisk roślin inwazyjnych • wycinka zieleni związana z inwestycjami drogowymi • nadużywanie herbicydów • mała ilość powierzchni półprzepuszczalnych • przewidywanie w planach miejscowych zmiany terenów zielonych na tereny utwardzone • brak ogrodów społecznych • niski poziom dbałości o zieleni urządzoną w mieście • brak wyraźnej strefy przemysłowej • trudności w przewyżczeniu stereotypów ograniczające wdrożenie infrastruktury zielonej i błękitnej • objęcie śródmieście ochroną konserwatorską powodującą liczne ograniczenia • niski poziom lesistości • przekształcanie terenów rolnych • brak wystarczającej współpracy transgranicznej • brak wpływu na gospodarowanie ciekami wodnymi
	Uwarunkowania zewnętrzne i generalne

	• zmiany klimatyczne wpływające na ograniczenie zasobów wody • ubożenie bioróżnorodności i georóżnorodności • suburbanizacja wpływająca na „rozlewnie się miast” • zmiany klimatyczne i związane z tym zwiększenie się częstotliwości i siły ekstremalnych zjawisk pogodowych • zmiana świadomości ekologicznej różnych grup społecznych • zwiększenie presji społecznej na ochronie przyrody • uwarunkowania prawne utrudniające zastosowanie innowacyjnych rozwiązań • brak systemowej edukacji środowiskowej • brak egzekwowania przepisów chroniących przyrodę
Przestrzeń i infrastruktura	Potencjały wewnętrzne miasta – czynniki i trendy
	• gęsta sieć infrastruktury technicznej • tkanka zabytkowa stanowiąca wartość turystyczną • rzeka i tereny zielone zlokalizowane przy rzece • infrastruktura sportowa – obiekty i tereny • nowoczesny tabor komunikacji publicznej miasta
	Wyzwania wewnętrzne
	• tkanka zabytkowa stanowiąca wartość turystyczną - wymagająca rewitalizacji • obszary poza centrum: słaba infrastruktura terenów rekreacyjnych, brak miejsc integracji społecznej w dzielnicach, ograniczenia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami • rejon zabudowy jednorodzinnej - brak infrastruktury rekreacyjnej • zły stan techniczny sieci drogowej • obszary uzbrojone w system starej kanalizacji ogólnospławnej - częściowo brak rozdziału ścieków sanitarnych od wód opadowych i roztopowych • niska dostępność dużych, płaskich terenów inwestycyjnych • ograniczone połączenia komunikacją zbiorową obszarów peryferyjnych miasta • brak wystarczającej liczby parkingów • ruch samochodów ciężarowych w centrum niewłaściwe rozlokowanie przystanków autobusowych • niedostateczny rozwój komunikacji w transporcie transgranicznym i mała częstotliwość kursów • brak komunikacji powiatowej przez węzeł przesiadkowy • brak połączenia kolejowego z Bielskiem • braki w infrastrukturze rowerowej - jej elementy nie tworzą spójnej sieci na terenie miasta • brak odpowiedniej liczby placów zabaw • brak alternatywnych źródeł zasilania w wodę • lokalne braki w sieci kanalizacyjnej • niewystarczająca infrastruktura w zakresie przeciwpożarowym • liczne bariery dostępności • słaby sygnał telefonii komórkowej
	Uwarunkowania zewnętrzne i generalne
	• powstawanie nowych globalnych korytarzy transportowych, w tym na potrzeby rozwoju transportu intermodalnego, otwierających nowe rynki i możliwości współpracy gospodarczej • wzrost wykorzystania źródeł odnawialnych w produkcji energii • rozwój transportu publicznego • popularyzacja i promowanie pojazdów elektrycznych
Wymiar relacji i polityki rozwoju	Potencjały wewnętrzne miasta – czynniki i trendy
	• nawiązanie i realizowana współpraca międzynarodowa i transgraniczna • aktywne uczestnictwo w procesach kształtowania polityki subregionu i województwa • doświadczenie w realizacji zadań i projektów partnerskich

	• pobudzanie aktywności obywatelskiej np. poprzez wdrożenia budżetu obywatelskiego
	Wyzwania wewnętrzne
	• ograniczona współpraca z uczelniami wyższymi • ograniczona współpraca z sektorem biznesowym • niewielkie zaangażowani przedsiębiorców w kreowanie rozwiązań i działań w mieście
	Uwarunkowania zewnętrzne i generalne
	• rozbieżne interesy samorządów • intensyfikacja konkurencji między miastami • zmiany systemu podatkowego wpływające na możliwości podejmowania działań inwestycyjnych przez samorządy • rozwijająca się współpraca w ramach subregionu południowego – aglomeracji beskidzkiej • realizacja Europejskiego Zielonego Ładu w kierunku dążenia do pełnej neutralności klimatycznej • wzmacnianie się roli średnich miast jako centrów aktywności społecznej i gospodarczej • zmiany w prowadzeniu polityki regionalnej Państwa i UE

Źródło: Opracowanie własne

2. OCENY, ASPIRACJE I OCZEKIWANIA MIESZKAŃCÓW

W toku prac związanych z przygotowaniem niniejszej strategii ich istotnym elementem była partycypacja mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych poprzez uczestnictwo w badaniu ankietowym. Łącznie w badaniu ankietowym (ankietę można było wypełniać elektronicznie poprzez stronę Urzędu Miasta oraz w wersji papierowej) wzięło udział 243 respondentów (213 mieszkańców, 17 przedsiębiorców i 13 organizacji pozarządowych).

Ankietowani mieszkańcy, najczęściej (47,4%) określali Cieszyn jako miasto dotknięte przez szereg problemów, stopniowo tracące swój potencjał i pozycję w regionie. Natomiast zdaniem blisko jednej trzeciej ankietowanych (27,7%), Cieszyn utrzymuje swój potencjał i pozycję w regionie, ale w dłuższym okresie zagrożony jest istotnymi problemami.

Mieszkańcy poproszeni o wskazanie atutów, zasobów i potencjałów, które mogą się przyczynić do rozwoju Cieszyna, wskazywali:

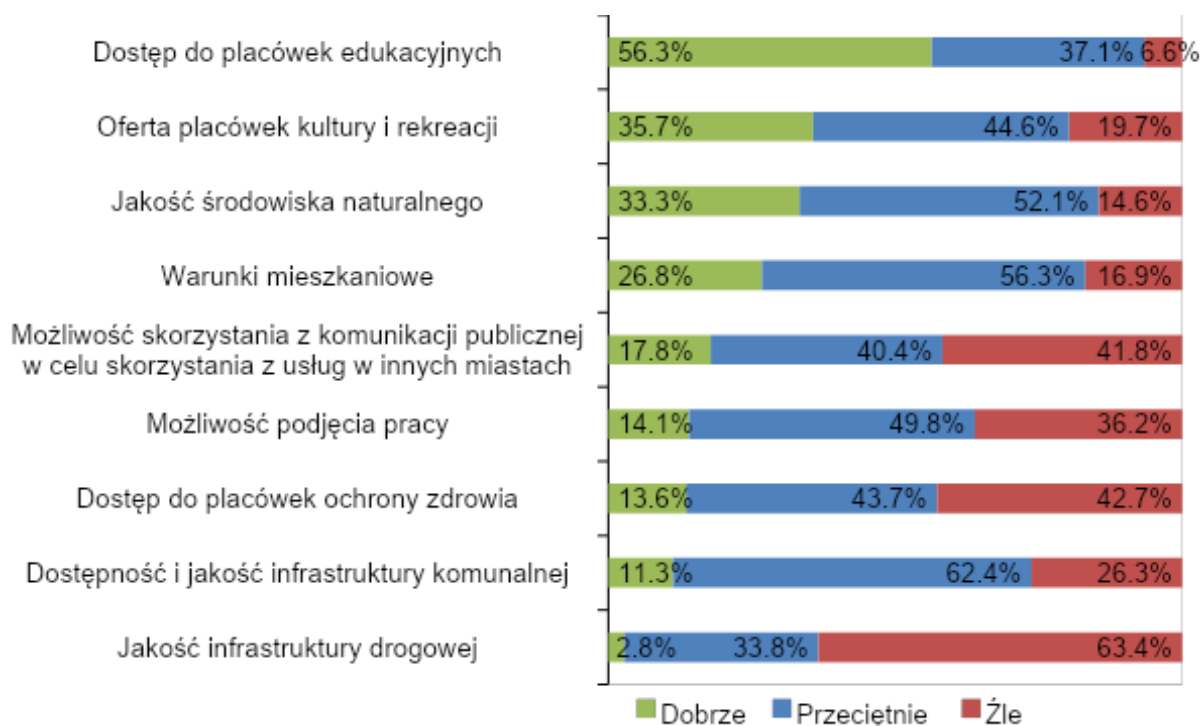
- kapitał ludzki i społeczny,
- bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe,
- zabytki, centrum i architektura miasta, stary browar, Góra Zamkowa, Wenecja Cieszyńska,
- tradycje wielokulturowości,

- obecność działań kulturalnych i rozrywkowych (koncerty, festiwale, imprezy integrujące mieszkańców, takie jak festyny, pikniki),
- obecność uczelni wyższych, studentów, kadry naukowej,
- działalność organizacji pozarządowych,
- lokalizacja (położenie na granicy, transgraniczność, bliskość aglomeracji śląskiej, bliskość granicy, terenów atrakcyjnych turystycznie),
- dostępność komunikacyjna,
- miasto przyjazne dla rodzin (przyjazna atmosfera, bezpieczeństwo, obecność szkół, uczelni wyższych),
- tereny zielone (lasek miejski w centrum miasta) oraz rzeka Olza, która może być wykorzystana do rozwoju turystyki.

Najczęściej (56,3%) mieszkańcy pozytywnie oceniali w Cieszynie dostęp do placówek edukacyjnych, a na kolejnych miejscach ofertę placówek kultury i rekreacji (35,7%) oraz jakość środowiska naturalnego (33,3%).

Największa grupa ankietowanych (63,4%) źle oceniła jakość infrastruktury drogowej. Rzadziej negatywnie oceniano dostęp do placówek ochrony zdrowia (42,7%) oraz dostępność komunikacji publicznej, służącą skorzystaniu z usług w innych miastach (41,8%).

Wykres 1. Ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Cieszyna przez ankietowanych mieszkańców

Źródło: Ankieta z mieszkańcami (N=213)

Zdaniem ankietowanych mieszkańców w Cieszynie najbardziej brakuje miejsc wypoczynku i rekreacji (71,4% wskazań). Rzadziej wskazywano na usługi rozrywkowe (43,7%) i usługi zdrowotne (40,4%).

Wykres 2. Oferta/usługi, których zdaniem ankietowanych mieszkańców, najbardziej brakuje w Cieszynie

Źródło: Ankieta z mieszkańcami (N=213)

Mieszkańcy poproszeni o wskazanie najbardziej nasilonych problemów w sferze technicznej i infrastrukturalnej, wskazywali najczęściej zły stan dróg i chodników (86,4%). Wśród innych problemów, na które wskazała co najmniej połowa respondentów, znalazły się kolejno: niedostateczna liczba miejsc parkingowych (78,9%), zdewastowane i opuszczone budynki (65,7%), ograniczone zasoby mieszkaniowe (62,4%), brak miejsc i infrastruktury rekreacyjnej (62,4%), brak ścieżek rowerowych (62,0%), zdewastowane i opuszczone tereny (55,4%) i zanieczyszczenie środowiska (50,2%).

Zdecydowanie najczęściej wskazywanym problemem o wysokim/średnim stopniu nasilenia w sferze społecznej była emigracja młodych osób (84,5%). Blisko $\frac{3}{4}$ (71,8%) ankietowanych wskazało na słabą współpracę między instytucjami publicznymi, a mieszkańcami. Na kolejnych miejscach znalazły się bezdomność (66,2%), słaba integracja lokalnej społeczności (64,8%) i chuligaństwo, wandalizm, przestępczość (61,5%).

Zdaniem większości ankietowanych mieszkańców (64,8%) rozwój gospodarczy powinien przede wszystkim opierać się na rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, szczególnie małych i średnich firm. Blisko co drugi respondent (49,3%) wskazał natomiast na pobudzenie gospodarki przez rozwój usług na rzecz mieszkańców miasta i okolicznych ośrodków.

Większość ankietowanych przedsiębiorców jest zadowolona z faktu, że prowadzi działalność w Cieszynie (64,7%) oraz poleciłaby Cieszyn do inwestowania (70,6%).

Zdecydowana większość (82,4%) badanych przedsiębiorców uważa, że w mieście powinna rozwijać się turystyka i usługi czasu wolnego. Rzadziej (58,8%) wskazywano na przemysły wschodzące, takie jak ekoprzemysły, przemysły kreatywne, przemysły mobilności, przemysły medycyny spersonalizowanej, przemysły usług mobilnych.

Najczęściej (47,1%) ankietowani przedsiębiorcy uważają, że w Mieście należy rozwinąć inkubator przedsiębiorczości oraz poszerzyć ofertę dla nowych firm. Nieco rzadziej wskazywanymi kierunkami (po 41,2%) były rozwój działalności promocyjnej, targowej, wystawienniczej dla firm z Miasta oraz promocja terenów inwestycyjnych i pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych.

Przedsiębiorcy w bardzo wysokim stopniu (94,1%) oczekują powołania w mieście jednostki do współpracy z biznesem. W zakresie usług wspierających przedsiębiorczość, ankietowane podmioty od miasta najczęściej (52,9%) oczekują rozwinięcia usług publicznych w zakresie promocji firm oraz ich produktów, a od podmiotów prywatnych usług doradczych w zakresie pozyskiwania środków na rozwój firmy (58,8%).

Organizacje pozarządowe najczęściej (61,5%) postrzegają społeczność lokalną w Cieszynie jako bardzo zróżnicowaną pod względem aktywności. Ich zdaniem wśród ogółu mieszkańców słabo angażujących się w rozwój miasta wyróżniają się środowiska liderów i aktywistów działających na rzecz miasta lub wspólnot lokalnych.

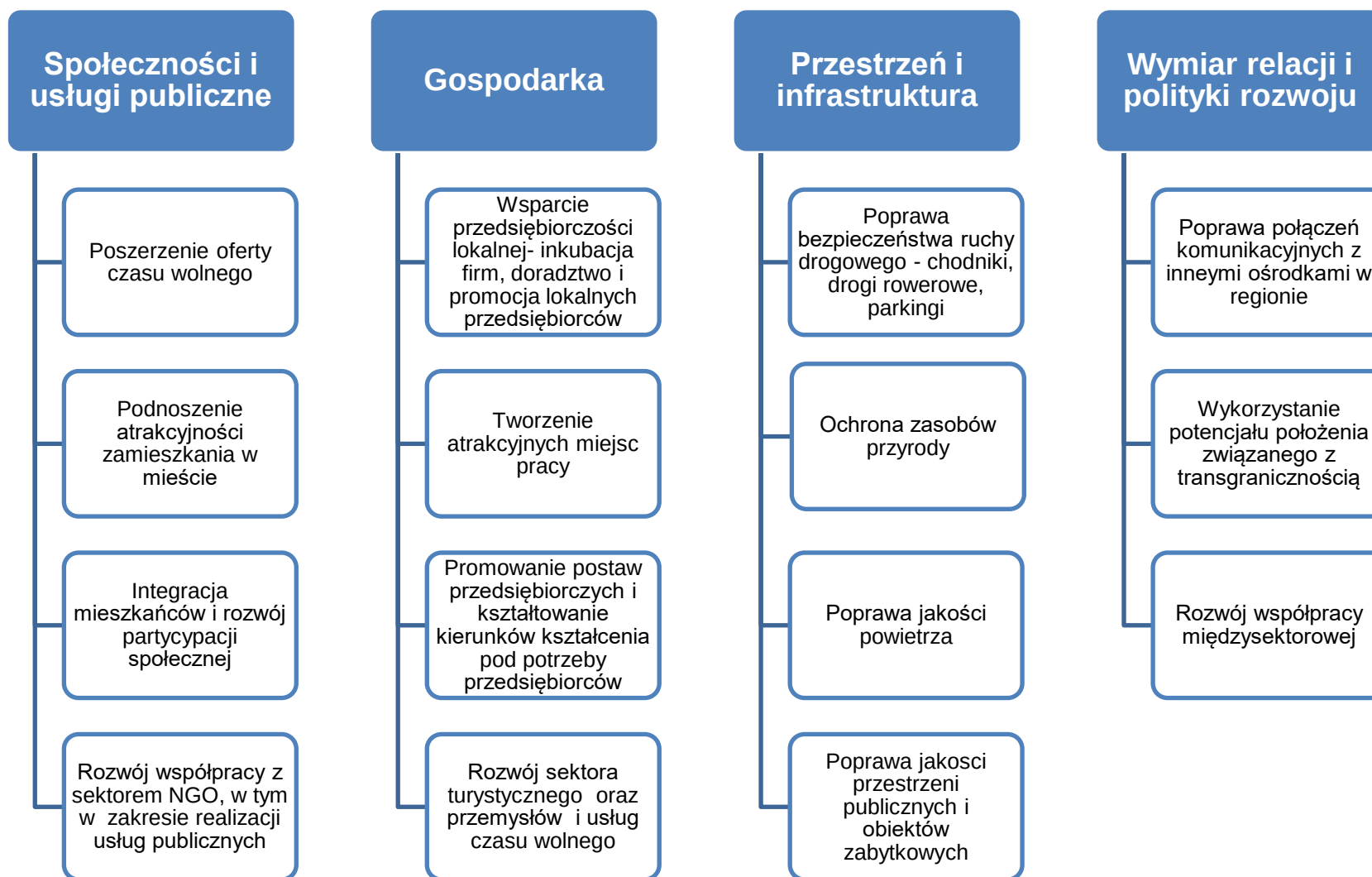
Zdaniem największej grupy ankietowanych NGO (61,5%) mieszkańców najłatwiej jest zaangażować w działania charytatywne. Rzadziej wskazywano działania kulturalne (46,2%) i mające na celu poprawę estetyki przestrzeni publicznej w swoim miejscu zamieszkania (38,5%).

Najczęściej ankietowane NGO wskazywały, że ich działalność może uzupełniać i wzbogacać działania samorządu o rozwiązywanie problemów społecznych (76,9%) i integrację środowisk w mieście (61,5%).

Najczęściej (53,8%) ankietowane NGO wskazywały, że oczekują od miasta większej otwartości na współpracę oraz edukacji w zakresie pozyskiwania środków na realizację projektów z innych źródeł finansowych, niż samorząd (np. z UE).

Biorąc pod uwagę opinie wyrażone w ankietach i wskazać można kluczowe wyzwania zdefiniowane przez mieszkańców, przedsiębiorców oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Rysunek 1. Kluczowe wyzwania samorządu w opiniach mieszkańców na podstawie badania ankietowego

3. WIZJA I CELE ROZWOJU MIASTA

W wyniku konsultacji społecznych, w tym prac warsztatowych, ankiet oraz debat opracowano wizję rozwoju Cieszyna w perspektywie roku 2030. Wizja jest obrazem pożądanego przyszłości miasta, którą opracowano uwzględniając funkcje, ofertę oraz potencjał miasta Cieszyna.

W roku 2030 Cieszyn będzie miastem silnym wspólnotą swoich mieszkańców:

- **atrakcyjnym i zrównoważonym**, co oznacza w szczególności:
 - oferowanie wysokiej jakości życia dla swoich mieszkańców budujących potencjał miasta,
 - budowanie atrakcyjności mieszkaniowej stanowiącej magnes dla nowych mieszkańców,
 - kreowanie i oferowanie bogatej i konkurencyjnej oferty usług publicznych, w tym edukacyjnych, zdrowotnych i kulturalnych,
 - udostępnianie wyróżniających się przestrzeni publicznych podkreślających bogatą historię miasta,
 - ochronę i dbałość o bogactwa zasobów przyrodniczych, podnoszenie jakości powietrza oraz rozwijanie zielonej i błękitnej infrastruktury,
 - dostępność przestrzeni publicznych i usług dla osób w każdym wieku, ze szczególnymi potrzebami, wszystkich mieszkańców i turystów.
- **przedsiębiorczym**, co oznacza w szczególności:
 - oferowanie atrakcyjnych i bezpiecznych miejsc pracy,
 - budowanie atrakcyjności inwestycyjnej dla rozwoju firm lokalnych i lokowania nowych przedsiębiorstw wykorzystujących potencjały miasta, w tym związane z dziedzictwem kulturowym, kulturą, czasem wolnym oraz turystyką i zasobami przyrody, a także w nowoczesnych i innowacyjnych branżach,
 - wykorzystywanie potencjałów rozwojowych przemysłu kreatywnego oraz czasu wolnego przekładających się na konkurencyjność gospodarczą i ekonomiczną miasta.
- **wyróżniającym się**, co oznacza w szczególności:

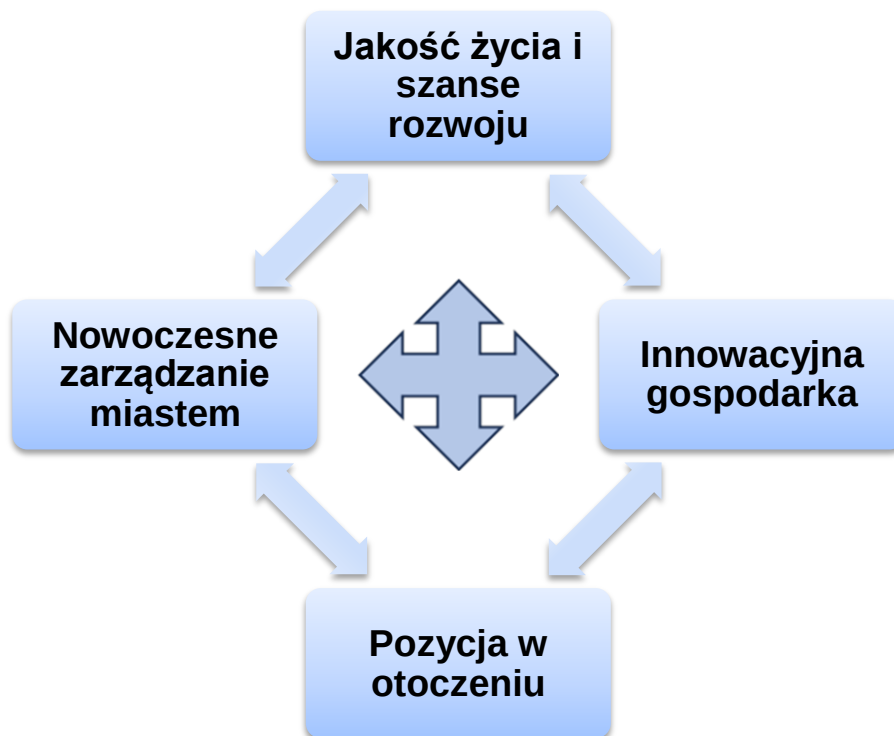
- promowanie i oferowanie bogatej i atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i odwiedzających turystów,
 - pielęgnowanie, promowanie i wykorzystywanie w rozwoju miasta dziedzictwa kulturalnego oraz atrakcyjne oferty instytucji kultury,
 - podejmowanie skutecznych działań na rzecz kreowanie silnego wielofunkcyjnego ośrodka rozwoju w subregionie południowym, w tym w wymiarze transgranicznym,
 - dobre połączenia transportowe z miastami w otoczeniu, w tym w wymiarze subregionalnym, regionalnym i transgranicznym,
 - wzmacnianie funkcji i usług akademickich.
- **dialogu, sprawnie zarządzanym**, co oznacza w szczególności:
 - współpracę władz miasta z, przedsiębiorcami oraz partnerami społecznymi w kreowaniu i wdrażaniu polityki rozwoju,
 - budowanie i rozwijanie efektywnych form partycypacji mieszkańców zarówno na etapie kreowania rozwiązań rozwojowych jak i ich wdrażaniu,
 - sprawne i efektywne zarządzanie miastem.

Cechy miasta w roku 2030

Zarysowana wizja przekłada się na koncentrację działań rozwojowych w 4 priorytetach.

Rysunek 2. Priorytety rozwoju miasta Cieszyna do roku 2030

W obszarze poszczególnych priorytetów w oparciu o przeprowadzaną diagnozę oraz aspiracje mieszkańców i uwarunkowania zewnętrzne zdefiniowano cele strategiczne, dla których określono cele operacyjne. Należy podkreślić, że wyznaczone cele zarówno strategiczne, jak i operacyjne poprzez wyznaczone kierunki działań są celami w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz przestrzennym, tzn. ich osiągnięcie będzie wpływać na rozwój w tych wymiarach.

W obszarze priorytetu 1: Jakość życia i szanse rozwoju wyznaczono cel strategiczny i cele operacyjne:

- Cel strategiczny: C1. Miasto zapewniające dogodne warunki życia i rozwoju z uwzględnieniem zróżnicowanych aspiracji mieszkańców:
 - Cel operacyjny: C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.
 - Cel operacyjny: C1.2. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne przestrzeń miasta, zarządzana zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i z wykorzystaniem narzędzi *smart city*.

- Cel operacyjny: C1.3. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.
- Cel operacyjny: C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.
- Cel operacyjny: C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.
- Cel operacyjny: C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej

W obszarze priorytetu 2: Innowacyjna gospodarka wyznaczono cel strategiczny i cele operacyjne:

- Cel strategiczny: C2. Zdywersyfikowana, konkurencyjna struktura gospodarcza oparta na wykorzystywaniu i rozwijaniu lokalnego kapitału innowacyjnego i kreatywnego:
 - Cel operacyjny: C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.
 - Cel operacyjny: C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.
 - Cel operacyjny: C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.

W obszarze priorytetu 3: Pozycja w otoczeniu wyznaczono cel strategiczny i cele operacyjne:

- Cel strategiczny: C3. Rozwinięte ponadlokalne funkcje wyróżniające Cieszyn w regionie i otoczeniu transgranicznym:
 - Cel operacyjny: C3.1. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.
 - Cel operacyjny: C3.2. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.
 - Cel operacyjny: C3.3. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.

W obszarze priorytetu 4: Nowoczesne zarządzanie miastem wyznaczono cel strategiczny i cele operacyjne:

- Cel strategiczny: C4. Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania podmiotów lokalnych w kreowanie procesu rozwoju Cieszyna:

- Cel operacyjny: C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.
- Cel operacyjny: C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.
- Cel operacyjny: C4.3. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.

4. KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH

W poniższej tabeli zaprezentowano kierunki działań, przyporządkowane do celów operacyjnych.

Tabela 2. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań Strategii rozwoju Miasta Cieszyn

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju	
C1. Miasto zapewniające dogodne warunki życia i rozwoju z uwzględnieniem zróżnicowanych aspiracji mieszkańców	
C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.	K.1. Rozwój usług wspierających funkcjonowanie rodziny – usługi zdrowotne, opiekuńcze, edukacyjne, rozwijanie talentów. K.2. Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju oferty wyspecjalizowanych usług adresowanych do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym starszych i osób z niepełnosprawnościami - usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne, opieka zdrowotna, aktywizacja i integracja społeczna. K.3. Podnoszenie atrakcyjności oferty aktywnego spędzania czasu wolnego – kultura, sport, rekreacja, działalność społeczna – z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań różnych grup społecznych (m. in. rodziny, dzieci, młodzież, seniorzy, osoby o szczególnych potrzebach). K.4. Podejmowanie projektów w ramach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego (PPP) i Partnerstwa Publiczno-Społecznego (PPS) na rzecz rozwoju usług wspierających codzienne funkcjonowanie mieszkańców. K.5. Wspieranie rozwoju e-usług i kompetencji cyfrowych mieszkańców.

	K.6. Poprawa systemu transportowego miasta z uwzględnieniem stref o różnej intensywności ruchu, systemu parkingów, transportu publicznego, elektromobilności. K.7. Poprawa wizerunku i promowanie transportu publicznego. K.8. Integracja z systemem transportu zbiorowego w obszarze powiatowym, regionalnym oraz poprawa zewnętrznych powiązań transportowych (infrastruktury) wspierających dostęp mieszkańców, przedsiębiorców oraz osób nie mieszkających w Cieszynie do usług i udogodnień w innych ośrodkach miejskich regionu. K.9. Polityka równoważenia demograficznego – zatrzymanie mieszkańców oraz przyciąganie nowych mieszkańców. K.10. Włączenie studentów i cudzoziemców w życie społeczne, kulturalnie i gospodarcze miasta.
C1.2. Atrakcyjna zrównoważona, odporna na zmiany klimatyczne, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.	K.11. Wdrażanie rozwiązań smart city podnoszących efektywność wykorzystywania infrastruktury technicznej oraz ułatwiających korzystanie z przestrzeni miejskiej. K.12. Likwidowanie barier w przestrzeniach i obiektach publicznych. K.13. Wdrażanie zasad inicjatywy „Nowy Europejski Bauhaus” (NEB) K.14. Wdrażanie działań podnoszących atrakcyjność Śródmieścia, w tym poprawa estetyki Śródmieścia, zachowanie jego walorów zabytkowych oraz ograniczenie dostępności ścisłego centrum dla pojazdów samochodowych. K.15. Aktualizacja i uzupełnianie dokumentów strategicznych i analiz służących przygotowaniu miasta do zmian klimatu oraz ochrona zasobów naturalnych. K.16. Wdrażanie rozwiązań infrastrukturalnych i organizacyjnych ograniczających antropopresję na przestrzeń oraz środowisko przyrodnicze miasta w oparciu o opracowaną waloryzację przyrodniczą. K.17. Zachowanie i podnoszenie walorów przyrodniczo-

	kulturowych przestrzeni nadrzecznych. K.18. Systemowe wdrażanie na terenach zabudowanych i w obiektach budowlanych rozwiązań w zakresie retencji i spowalniania spływu wód deszczowych w oparciu o opracowany „Program gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi na terenie miasta Cieszyna” K.19. Systemowe wdrażanie rozwiązań w zakresie retencji krajobrazowej i wodnej w oparciu o opracowany „Program gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi na terenie miasta Cieszyna” K.20. Podnoszenie odporności, bioróżnorodności i atrakcyjności przestrzeni miejskich poprzez wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS), w tym rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (BZI). K.21. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń i poprawa jakości powietrza. K.22. Wdrażanie działań kreujących „miasto samowystarczalne”, czyli neutralne klimatycznie (miasto zeroemisyjne), z gospodarką cyrkularną (miasto obiegu zamkniętego, miasto zero waste). K.23. Działania wspierające wzrost świadomości i wrażliwości ekologicznej mieszkańców.
C1.3. Atrakcyjne i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.	K.24. Podejmowanie działań na rzecz kreowania atrakcyjnego zasobu mieszkaniowego oraz pełniejszego wykorzystywania zasobów mieszkaniowych na terenie miasta – w tym rozwój rynku nieruchomości na wynajem, wykorzystanie pustostanów. K.25. Wspieranie rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego z zachowaniem zasad rozwoju zrównoważonego, w szczególności z przeciwdziałaniem „rozlewania się” zabudowy. K.26. Wspieranie działań na rzecz wdrażania w gospodarstwach domowych rozwiązań proekologicznych oraz w zakresie transformacji i efektywności energetycznej.
C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.	K.27. Rozwój systemu monitorowania zagrożeń i sytuacji kryzysowych (dot. bezpieczeństwa publicznego, środowiskowe, klimatyczne, epidemiczne itp.).

	K.28. Wdrażanie rozwiązań w zakresie dostarczania mieszkańcom informacji o sytuacjach kryzysowych (zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, środowiskowe, klimatyczne, epidemiczne itp.) i sposobach postępowania w tego typu sytuacjach. K.29. Wspieranie służb i rozwój systemów poprawiających stan bezpieczeństwa.
C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.	K.30. Wspieranie działalności sektora pozarządowego – informacyjne, doradcze, infrastrukturalne, finansowe. K.31. Wspieranie oddolnych inicjatyw realizowanych przez mieszkańców. K.32. Realizacja wydarzeń integrujących mieszkańców, szczególnie w partnerstwie z sektorem obywatelskim.
C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej	K.33. Uzupełnianie sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze aglomeracji cieszyńskiej w celu zapewnienia spełnienia wymagań tzw. Dyrektywy ściekowej. K.34. Przebudowa sieci kanalizacji ogólnospławnej poprzez jej rozdział na sieć sanitarną i deszczową. K.35. Modernizacja sieci wodociągowej pod kątem ograniczenia strat wody. K.36. Modernizacja układu ulicznego pod kątem potrzeb transportu zbiorowego. K.37. Stwarzanie warunków do poprawy jakości sieci telekomunikacyjnej, w tym komórkowej. K.38. Poprawa jakości dróg. K.39. Rozwój infrastruktury ruchu pieszych i sieci rowerowej.
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka C2. Zdywersyfikowana, konkurencyjna struktura gospodarcza oparta na wykorzystywaniu i rozwijaniu lokalnego kapitału innowacyjnego i kreatywnego	
C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	K.40. Tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności opartej na nauce, kulturze i dziedzictwie kulturowym. K.41. Wspieranie inicjatyw integrujących cieszyńskie firmy z podmiotami nauki, edukacji i kultury. K.42. Promowanie Cieszyna jako miejsca przyjaznego dla innowacji biznesowych i społecznych. K.43. Działania zorientowane na przyciąganie inwestorów,

	w tym przygotowywanie wspólnej oferty inwestycyjnej z sąsiednimi gminami. K.44. Wspieranie rozwoju podmiotów przedsiębiorczości społecznej.
C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	K.45. Wspieranie biznesów wzbogacających usługi turystyczne i okołoturystyczne w mieście, w tym usług noclegowych. K.46. Rozwój oferty turystycznej miasta w partnerstwie z sąsiednimi gminami oraz w partnerstwie transgranicznym wzmacniające wyróżniki i wizerunek miasta atrakcyjnego dla mieszkańców i odwiedzających. K.47. Podnoszenie atrakcyjności przestrzeni i obiektów o znaczeniu turystycznym. K.48. Wspieranie rozwoju oferty połączeń komunikacyjnych z dużymi ośrodkami miejskimi w kraju (w celu tworzenia warunków rozwoju ruchu turystycznego).
C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.	K.49. Promowanie społecznej odpowiedzialności biznesu w relacji do zmian klimatu oraz transformacji energetycznej. K.50. Wspieranie w firmach i instytucjach w mieście procesów wdrażania rozwiązań na rzecz energooszczędności, gospodarki obiegu zamkniętego, zero waste. K.51. Wspieranie przedsiębiorczości w branżach związanych z odnawialnymi źródłami energii i oszczędzaniem energii.
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu C3. Rozwinięte ponadlokalne funkcje wyróżniające Cieszyn w regionie i otoczeniu transgranicznym	
C3.1. Centrum Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.	K.52. Promowanie dziedzictwa kulturowego miasta i realizacja działań na rzecz zachowania elementów zabytkowych oraz poprawy stanu obiektów zabytkowych. K.53. Organizacja cyklicznych, „flagowych” wydarzeń kulturalnych. K.54. Wspieranie inicjatyw kreujących nowe wydarzenia, w tym kulturalne i sportowe o wysokim potencjale promocyjnym.

	K.55. Rozwijanie różnych form aktywności naukowej związanej z dziedzictwem kulturowym Śląska Cieszyńskiego. K.56. Wspieranie środowisk i instytucji kultury w podejmowaniu projektów kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym. K.57. Podejmowanie działań na rzecz nadania miastu statusu pomnika historii K.58. Podejmowanie działań na rzecz wpisania miasta na listę dziedzictwa UNESCO K.59. Kreowanie i rozwój marki miasta. K.60. Wykorzystywanie najnowszych technologii w działaniach promocyjnych miasta. K.61. Działania na rzecz wzrostu świadomości mieszkańców w zakresie historii miasta oraz jego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. K.62. Promowanie turystycznej atrakcyjności Cieszyna, w skali regionalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej, w oparciu o potencjał turystyki kulturalnej, historycznej i przyrodniczej oraz transgraniczne położenie miasta.
C3.2. Silny ośrodek akademicki	K.63. Wzmacnianie roli miasta jako ośrodka akademickiego K.64. Rozwój przedsiębiorczości akademickiej oraz sieciowanie firm wokół uczelni. K.65. Kreowanie i wspieranie nowych atrakcyjnych kierunków nauczania zgodnych z zapotrzebowaniem pracodawców i wyzwaniami nowoczesnej gospodarki. K.66. Wspieranie współpracy między szkołami wyższymi szkołami średnimi, przedsiębiorstwami w mieście. K.67. Współpraca Miasta z uczelniami w celu zaangażowania studentów/absolwentów/doktorantów do kreowania i realizacji koncepcji rozwojowych na potrzeby miasta
C3.3. Modelowy ośrodek współpracy transgranicznej.	K.68. Kreowanie miasta jako ośrodka badań naukowych na temat współpracy transgranicznej. K.69. Kontynuacja i kreowanie nowych pól i form współpracy pomiędzy samorządami Cieszyna i Czeskiego Cieszyna.

	K.70. Wykorzystywanie współpracy transgranicznej i międzynarodowej (miasta partnerskie) dla rozwoju gospodarczego i infrastrukturalnego miasta. K.71. Wzmacnianie komplementarności sektorów gospodarczych obu miast. K.72. Promowanie osiągnięć współpracy transgranicznej i realizacja działań integrujących mieszkańców Cieszyna i Czeskiego Cieszyna.
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem	
C4. Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania podmiotów lokalnych w kreowanie procesu rozwoju Cieszyna	
C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.	K.73. Realizacja kompleksowego monitoringu procesów rozwoju miasta oraz potrzeb mieszkańców. K.74. Utworzenie miejskiego systemu gromadzenia i udostępniania danych o mieście w celu ich integracji i ujednolicenia oraz wsparcia procesów decyzyjnych podmiotów lokalnych.. K.75. Wdrażanie narzędzi z zakresu Digital City i sztucznej inteligencji do zarządzania miastem. K.76. Podnoszenie wiedzy i kompetencji pracowników samorządowych.
C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.	K.77. Doskonalenie wewnętrznej polityki informacyjnej miasta z uwzględnieniem specyfiki różnych grup społecznych (kanały, narzędzia, profilowana informacja). K.78. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego z wykorzystaniem modelu partycypacyjnego. K.79. Stwarzanie warunków do włączania młodych mieszkańców we współtworzenie miasta. K.80. Promowanie wśród cieszyńskich przedsiębiorców społecznej odpowiedzialności biznesu i angażowania się w działania na rzecz miasta. K.81. Kształtowanie lokalnej polityki wspierania przedsiębiorczości w dialogu władz miasta z cieszyńskimi przedsiębiorcami. K.82. Wzmacnianie i promowanie lokalnych inicjatyw, opierających się na szerokiej partycypacji i oddolnych inicjatywach, budujących wspólnotę w skali sąsiedzkiej i osiedlowej).
C4.3. Solidne podstawy	K.83. Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie

finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.	zasad finansowania rozwoju miasta oraz informowanie o efektywności wykorzystywania środków z budżetu lokalnego. K.84. Realizacja akcji „Płacę podatki w Cieszynie”. K.85. Kształtowanie korzystnych warunków do zakładania siedzib firm w Cieszynie (Cieszyn jako prestiżowa lokalizacja biznesu). K.86. Podnoszenie wiedzy menedżerów i polityków lokalnych na temat innowacyjnych narzędzi finansowania rozwoju lokalnego. K.87. Prowadzenie odpowiedzialnej, racjonalnej i uwzględniającej wieloletnią perspektywę rozwoju miasta, polityki finansowej.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Niezbędnym elementem procesu zarządzania strategicznego miastem jest ciągłe monitorowanie oraz prowadzenie okresowej ewaluacji strategii rozwoju. W zakresie monitorowania przygotowywane będzie coroczne sprawozdanie. Burmistrz, w drodze zarządzenia, określi szczegółowy zakres zadań komórek urzędu miasta oraz miejskich jednostek organizacyjnych w zakresie obowiązków sprawozdawczych oraz wskaże osobę odpowiedzialną za koordynację przygotowania rocznego sprawozdania.

Sprawozdawczość z realizacji strategii będzie realizowana w oparciu o dwa elementy:

- analizę wskaźnikową,
- sprawozdanie z realizacji kierunków działań określonych w strategii.

Za sprawozdanie z realizacji kierunków działań określonych w strategii będzie odpowiedzialny Zespół Wdrażający, powołany przez Burmistrza oddzielnym zarządzeniem. W ramach Zespołu mogą zostać powołane grupy robocze odpowiedzialne za realizację poszczególnych kierunków działań.

Coroczne sprawozdanie zawierać powinno również:

- informacje o projektach rozpoczętych i realizowanych w danym roku,

- informacje o projektach zakończonych w danym roku wraz z oceną rezultatów projektu,
- informacje o istotnych zmianach zachodzących w mieście i otoczeniu,
- wartości kluczowych wskaźników monitorowania rezultatów strategii.

Analiza wskaźnikowa powinna uwzględniać wskaźniki określone w strategii, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli. Mogą one być poszerzane lub zamieniane, zgodnie z potrzebami systemu monitorowania i ewaluacji. Analiza powinna być realizowana każdorazowo z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek, a także – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza może być również prowadzona w sposób porównawczy¹. Za zebranie i podsumowanie informacji sprawozdawczej odpowiada Zespół Wdrażający. Rokiem bazowym (porównawczym) w analizie wskaźnikowej będzie rok 2023.

Ponadto, rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 oraz po jej zakończeniu przeprowadzić badanie ewaluacyjne, w celu uzyskania praktycznych wniosków, które posłużą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji strategicznej. Ewaluacja może zostać zrealizowana w formie spotkania z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych. Pożądanym jest, aby badania ewaluacyjne były wspierane przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, co pozwoli na uwzględnienie wiedzy eksperckiej, doświadczenia i potencjału instytucji wyspecjalizowanych w tego typu badaniach, a także na zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w procesie oceny.

Wyżej wymienione materiały i informacje będą podstawą dla Burmistrza Cieszyna do podejmowania oceny realizacji strategii, proponowania priorytetów realizacyjnych podpartych budżetowo, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

¹ W diagnozie dokonano porównania wskaźników charakteryzujących miasto Cieszyn z miastami: Gubin, Knurów, Lubliniec, Myszków, Słubice, Starachowice, Zawiercie, Zgorzelec, Żywiec

Tabela 3. Podstawowe wskaźniki monitorowania rezultatów działań

PRIORYTET 1. JAKOŚĆ ŻYCIA I SZANSE ROZWOJU		
C1. Miasto zapewniające dogodne warunki życia i rozwoju z uwzględnieniem zróżnicowanych aspiracji mieszkańców		
Cele operacyjne	Rezultat	Wskaźniki osiągnięcia rezultatu
C1.1 Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.	Poprawa jakości usług publicznych	1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodzin 2. Liczba osób objętych programem pomocy psychologicznej i prawnej 3. Liczba osób korzystających z pomocy finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie ustaw realizowanych przez Ośrodek 4. Liczba rodzin objętych działaniami profilaktycznymi w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 5. Liczba seniorów korzystających z wsparcia asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej 6. Liczba seniorów korzystających z usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi 7. Liczba seniorów korzystających z teleopieki 8. Liczba seniorów korzystających z pomocy wolontariuszy. 9. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej. 10. Liczba organizacji pozarządowych wspierających w swoich działaniach osoby starsze i niepełnosprawne 11. Kwota środków przeznaczonych na działania wspierające seniorów, osoby niepełnosprawne przez organizacje pozarządowe. 12. Liczba osób korzystających z Programu rehabilitacji społecznej i zawodowej. 13. Liczba zrealizowanych zadań na podstawie zawartych umów na realizację zadań publicznych z zakresu kultury fizycznej (realizacja programów szkolenia sportowego) 14. Liczba zrealizowanych zadań na podstawie zawartych umów na realizację zadań publicznych z zakresu

		przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym - organizacja cyklicznych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży 15. Liczba zrealizowanych projektów dotyczących zajęć sportowych dla osób dorosłych w tym seniorów 16. Liczba imprez sportowych współfinansowanych i finansowanych ze środków publicznych Gminy Cieszyn 17. Współczynnik skolaryzacji przedszkolnej 18. Współczynnik skolaryzacji w szkołach podstawowych 19. Średnia liczebność oddziałów w szkołach podstawowych 20. Średnia liczebność oddziałów w przedszkolach 21. Liczba godzin zajęć dodatkowych w szkołach podstawowych w przeliczeniu na etaty nauczycieli 22. Kwota wydatków bieżących przekraczających subwencję oświatową w przeliczeniu na jednego ucznia w szkołach podstawowych 23. Liczba wejść do serwisu geoportalu 24. Liczba złożonych pism poprzez ePUAP przez osoby fizyczne 25. Liczba usług elektronicznych udostępnionych na ePUAP 26. Udział pism złożonych elektronicznie poprzez ePUAP w liczbie pism złożonych ogółem, w tym w formie papierowej 27. Liczba wozokilometrów 28. Liczba wozokilometrów – autobusy z napędem elektrycznym 29. Liczba autobusów z napędem elektrycznym obsługujących komunikację miejską 30. Liczba linii komunikacji miejskiej 31. Długość linii komunikacji miejskiej 32. Liczba przewiezionych pasażerów komunikacją miejską 33. Średni wiek autobusów komunikacji miejskiej 34. Udział autobusów z napędem elektrycznym w taborze komunikacji miejskiej 35. Liczba miejsc dostępnych z niskiej podłogi w przeliczeniu na jeden autobus w komunikacji miejskiej 36. Liczba miejsc przeznaczonych na wózki inwalidzkie i wózki dziecięce w przeliczeniu na jeden autobus w
--	--	--

		komunikacji miejskiej 37. Udział kursów przebiegających przez Dworzec Cieszyn na tle wszystkich kursów komunikacji miejskiej w dniu roboczym 38. Liczba pasażerów wsiadających do autobusów komunikacji miejskiej na Dworcu Cieszyn
C1.2 Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.	Poprawa jakości środowiska	39. Liczba zaktualizowanych lub opracowanych dokumentów strategicznych, analiz, koncepcji lub programów służących przygotowaniu miasta do zmian klimatu 40. Liczba nowych zbiorników retencyjnych i innych obiektów spowalniających spływ wód 41. Liczba wprowadzonych/zrealizowanych nowych elementów NBS/BZI na terenach komunalnych 42. Liczba zlikwidowanych pieców i kotłów węglowych w budynkach mieszkalnych 43. Liczba budynków mieszkalnych będących własnością lub współwłasnością Gminy Cieszyn podłączonych do sieci ciepłowniczej 44. Moc instalacji OZE w budynkach użyteczności publicznej i na nieruchomościach komunalnych 45. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych 46. Poziom składowania odpadów komunalnych 47. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. 48. Wysokość nakładów finansowych z budżetu miasta na działania z zakresu edukacji ekologicznej 49. Liczba modernizacji / dostosowania obiektów publicznych do użytkowania przez osoby niepełnosprawne 50. Powierzchnia obszaru w śródmieściu Cieszyna z ograniczoną dostępnością dla samochodów osobowych
C1.3 Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki	Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych	51. Saldo migracji 52. Liczba osób oczekujących na lokal z zasobu komunalnego 53. Liczba nowo oddanych mieszkań

dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.	mieszkańców	54. Liczba pustostanów udostępnionych dla nowych lokatorów w ramach działań ZBM 55. Liczba mieszkań w zasobach gminnych dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych 56. Wysokość udzielonych z budżetu miasta dotacji na przedsięwzięcia proekologiczne realizowane przez mieszkańców
C1.4 Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w mieście	57. Liczba przekazanych ostrzeżeń, komunikatów 58. Kwota wydatków na podniesienie bezpieczeństwa 59. Wysokość nakładów finansowych z budżetu miasta na adaptację służb ratunkowych do zmian klimatu 60. Liczba zakupionego sprzętu specjalistycznego poprawiającego stan bezpieczeństwa 61. Liczba nowego specjalistycznego sprzętu zakupionego na potrzeby służb komunalnych do monitorowania lub usuwania skutków zmian klimatu 62. Liczba funkcjonujących systemów monitorowania zagrożeń oraz alarmowania i ostrzegania 63. Liczba interwencji służb zarządzania kryzysowego spowodowanych zjawiskami pogodowymi 64. Liczba ujawnionych przez Policję i Straż Miejską wykroczeń oraz stwierdzonych przestępstw kryminalnych w 7 podstawowych kategoriach (kradzież mienia, kradzież pojazdu, kradzież z włamaniem, rozbój i wymuszenie rozbójnicze, uszkodzenie ciała, uszkodzenie mienia, bójka i pobicie).
C1.5 Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.	Wzrost poziomu integracji społeczności lokalnych	65. Liczba podpisanych porozumień z wolontariuszami 66. Liczba złożonych wniosków na realizację inicjatywy lokalnej 67. Liczba zawartych umów na realizację inicjatywy lokalnej 68. Liczba projektów poddanych głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego 69. Liczba organizacji pozarządowych realizujących projekty na rzecz mieszkańców
C1.6 Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi	Poprawa stanu infrastruktury technicznej w mieście	70. Długość oddanych dróg dla rowerów 71. Długość oddanych dróg dla rowerów i pieszych 72. Długość wyznaczonych kontrapasów i pasów ruchu dla rowerów

miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej		73. Długość wyznaczonych odcinków kontraruchu dla rowerzystów. 74. Długość dróg przebudowanych 75. Długość dróg kompleksowo wyremontowanych 76. Liczba przedsięwzięć w zakresie przebudowy układu drogowego umożliwiającego rozwój linii komunikacji miejskiej 77. Liczba podłączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej 78. Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej 79. Długość sieci kanalizacji ogólnospławnej podlegającej rozdziałowi na sieć sanitarną i sieć deszczową, której skutkiem jest nieodprowadzanie wód deszczowych na oczyszczalnię ścieków 80. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej
PRIORYTET 2. INNOWACYJNA GOSPODARKA		
C2. Zdywersyfikowana, konkurencyjna struktura gospodarcza oparta na wykorzystywaniu i rozwijaniu lokalnego kapitału innowacyjnego i kreatywnego		
Cele operacyjne	Rezultat	Wskaźniki osiągnięcia rezultatu
C2.1 Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	Rozwój gospodarczy miasta	81. Liczba osób, które skorzystały ze szkoleń w zakresie poradnictwa zawodowego i planowania kariery organizowanych przez PUP 82. Liczba osób bezrobotnych, które założyły działalność gospodarczą 83. Liczba podmiotów prowadzących działalność w ramach branż perspektywicznych (turystyczna, kreatywna, rzemieślnicza) 84. Liczba ofert inwestycyjnych przygotowanych we współpracy z sąsiednimi gminami 85. Liczba aktywnych przedsiębiorstw społecznych
C2.2 Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	Rozwój oferty usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych	86. Liczba miejsc noclegowych w Cieszynie 87. Liczba przedsiębiorców współdziałających z Miastem Cieszyn w zakresie turystyki kulturowej 88. Liczba zrealizowanych projektów transgranicznych i innych w obszarze turystyki i dziedzictwa kulturowego 89. Liczba osób odwiedzających Cieszyńskie Centrum Informacji, Transgraniczne Centrum Informacji

		Turystycznej, Muzeum Drukarstwa oraz Wieżę Piastowską. 90. Liczba połączeń komunikacyjnych z miastami spoza subregionem południowego
C2.3 Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.	Poprawa efektywności energetycznej miasta	91. Liczba inicjatyw/działań na rzecz promowania transformacji energetycznej, energooszczędności, gospodarki obiegu zamkniętego, zero waste w sektorze gospodarczym miasta
PRIORYTET 3. POZYCJA W OTOCZENIU		
C3. Rozwinięte ponadlokalne funkcje wyróżniające Cieszyn w regionie i otoczeniu transgranicznym		
Cele operacyjne	Rezultat	Wskaźniki osiągnięcia rezultatu
C3.1 Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.	Rozwój działalności kulturalnej miasta	92. Kwota wydatków przeznaczonych na dotacje na remont obiektów zabytkowych 93. Liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych o wysokim potencjale promocyjnym 94. Liczba organizowanych wydarzeń sportowych o wysokim potencjale promocyjnym 95. Liczba inicjatyw naukowych związanych z dziedzictwem kulturowym Śląska Cieszyńskiego 96. Kwota wydatków na wsparcie środowisk i instytucji kultury realizujących projekty kulturalne o znaczeniu ponadlokalnym 97. Kwota wydatków na wsparcie organizacji pozarządowych działających w obszarze kultury i sztuki, realizujących projekty kulturalne o znaczeniu ponadlokalnym 98. Liczba kampanii promocyjnych przeprowadzonych w celu podnoszenia rozpoznawalności marki Cieszyna i jego atrakcyjności turystycznej.
C3.2 Silny ośrodek akademicki regionu	Wzrost zainteresowania uczelniami	99. Liczba kierunków nauczania 100. Liczba studentów studiujących w szkołach wyższych działających w mieście

transgranicznego.	wyższymi w Cieszynie	101. Liczba kierunków nauczania branż perspektywicznych 102. Liczba projektów realizowanych przez uczelnie w zakresie kreowania koncepcji rozwojowych miasta
C3.3 Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.	Rozwój współpracy transgranicznej	103. Liczba projektów i wspólnych inicjatyw transgranicznych Cieszyna i Czeskiego Cieszyna 104. Liczba projektów infrastrukturalnych realizowanych w ramach współpracy transgranicznej 105. Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców Cieszyna i Czeskiego Cieszyna
PRIORYTET 4. NOWOCZESNE ZARZĄDZANIE MIASTEM		
C3. Wysoki poziom kompetencji i zaangażowania podmiotów lokalnych w kreowanie procesu rozwoju Cieszyna		
Cele operacyjne	Rezultat	Wskaźniki osiągnięcia rezultatu
C4.1 Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.	Wzmocnienie kapitału instytucjonalnego samorządu	106. Liczba odbytych szkoleń w przeliczeniu na jednego pracownika samorządowego 107. Liczba dostępnych danych w ramach miejskiego systemu gromadzenia i udostępniania danych o mieście 108. Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu Digital City
C4.2 Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.	Zwiększenie poziomu partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta	109. Liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w procesie konsultacji dokumentów miejskich 110. Liczba mieszkańców uczestniczących w procesie konsultacji dokumentów miejskich 111. Liczba przedsiębiorców uczestniczących w dialogu z samorządem gminnym 112. Liczba podpisanych umów z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych (powierzonych i zleconych) 113. Kwota wydatków z budżetu miasta na realizację przez organizacje pozarządowe zadań publicznych 114. Liczba wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe na realizację zadań w ramach tzw. „małego grantu” 115. Liczba inicjatyw integrujących mieszkańców, w których współuczestniczą miejskie jednostki

C4.3 Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.	Poprawa zdolności miasta do finansowania rozwoju	116. Liczba akcji informacyjnych na temat dochodów i wydatków budżetu miasta 117. Liczba mieszkańców uczestniczących w programie „Karta mieszkańca Cieszyna” 118. Liczba przedsiębiorców uczestniczących w programie „Karta mieszkańca Cieszyna” 119. Liczba projektów w formule PPP 120. Dochody z PIT per capita 121. Wpływy z podatków PIT i CIT 122. Wysokość zadłużenia na tle dochodów budżetu miasta 123. Wysokość obsługi zadłużenia i spłat zadłużenia na tle dochodów budżetu miasta
---	--	---

Źródło: Opracowanie własne

6. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Ustawa z 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw wprowadziła w *Ustawie o samorządzie gminnym* nowy element strategii rozwoju gminy, jak model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Model to celowo uproszczony obraz rzeczywistości. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta jest rozumiany jako uproszczony, docelowy układ elementów składowych jego przestrzeni. Rolą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej jest zobrazowanie przyjętej wizji rozwoju, do powstania której przyczynią się efekty realizacji celów rozwojowych strategii, również tych z zakresu zagospodarowania przestrzennego.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta nie jest planem jego zagospodarowania przestrzennego. Składa się on z części tekstowej oraz graficznej. Ustalenia modelu zostaną uszczegółowione w planie ogólnym Cieszyna poprzez wyznaczenie stref planistycznych. Model nie określa powierzchni poszczególnych funkcji czy stref planistycznych.²

Struktura funkcjonalno-przestrzenna stanowi układ przestrzenny kształtujący funkcjonalność jednostki, na który składa się rozmieszczenie głównych elementów przyrodniczych i

² Konferencja dotycząca reformy systemu planowania przestrzennego, Ministerstwo Rozwoju i Technologii, 19.10.2023, <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/konferencja-dotyczaca-reformy-systemu-planowania-przestrzennego>

społeczno-gospodarczych oraz obszarów wyróżniających się charakterem i dynamiką procesów rozwojowych wraz z ich zależnościami i powiązaniem.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Cieszyna powinien być zgodny z modelami struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategiach nadrzędnych. Takim dokumentem jest *Strategia Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030)*. Dokument ten nie zawiera modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej aglomeracji. W innym uchwalonym dokumencie strategicznym obejmującym także obszar Cieszyna, *Planie Zrównoważonej Mobilności Aglomeracji Beskidzkiej 2040+*, dla działania „Współpraca na rzecz planowania przestrzennego” wpisano zadanie 3.1.2 „koordynacja działań rozwojowych w zakresie planowania przestrzennego na podstawie zaleceń wynikających z modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej”.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Cieszyna proponuje ukierunkowanie rozwoju miasta na kreowanie atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału gospodarczego gminy opartego na wyspecjalizowanej gospodarce usługowo-produkcyjnej. Podstawowym założeniem zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta jest zrównoważone zarządzanie przestrzenią, poprawa ładu przestrzennego, odejście od ekstensywnego zagospodarowania przestrzennego na rzecz efektywnego wykorzystania przestrzeni, zatrzymanie *urban sprawl* (niekontrolowanego rozlewania się zabudowy), poprawa dostępności transportowej, wdrażanie nowoczesnych koncepcji urbanistycznych miasta zwartego, posiadającego lokalne centra usługowe, ochrona dziedzictwa kulturowego miasta.

6.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Miasto Cieszyn składa się z 13 obszarów, które zwyczajowo są określane jako „dzielnice”: Marklowice, Kalembice, Boguszowice, Pastwiska, Mała Łąka, Liburnia, Bobrek, Krasna, Gułdowy, Mnisztwo, Podgórze, Śródmieście, Błogocice. Niektóre z nich wcześniej były odrębnymi miejscowościami, ale zostały włączone w granice administracyjne Cieszyna. Rdzeniem miasta jest jego centrum historyczne. Dzielnice centralne - Śródmieście, Liburnia, Podgórze posiadają największy potencjał ludnościowy i usługowy, a ze względu na lokalizację ich mieszkańcy mają łatwy dostęp do usług w centrum historycznym. Są tu m.in. obiekty obsługujące prócz miasta i jego otoczenie: siedziba władz miasta i powiatu, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki szkolnictwa wyższego (Uniwersytet Śląski, Akademia WSB), liczne instytucje kultury i materialne elementy spuścizny historycznej.

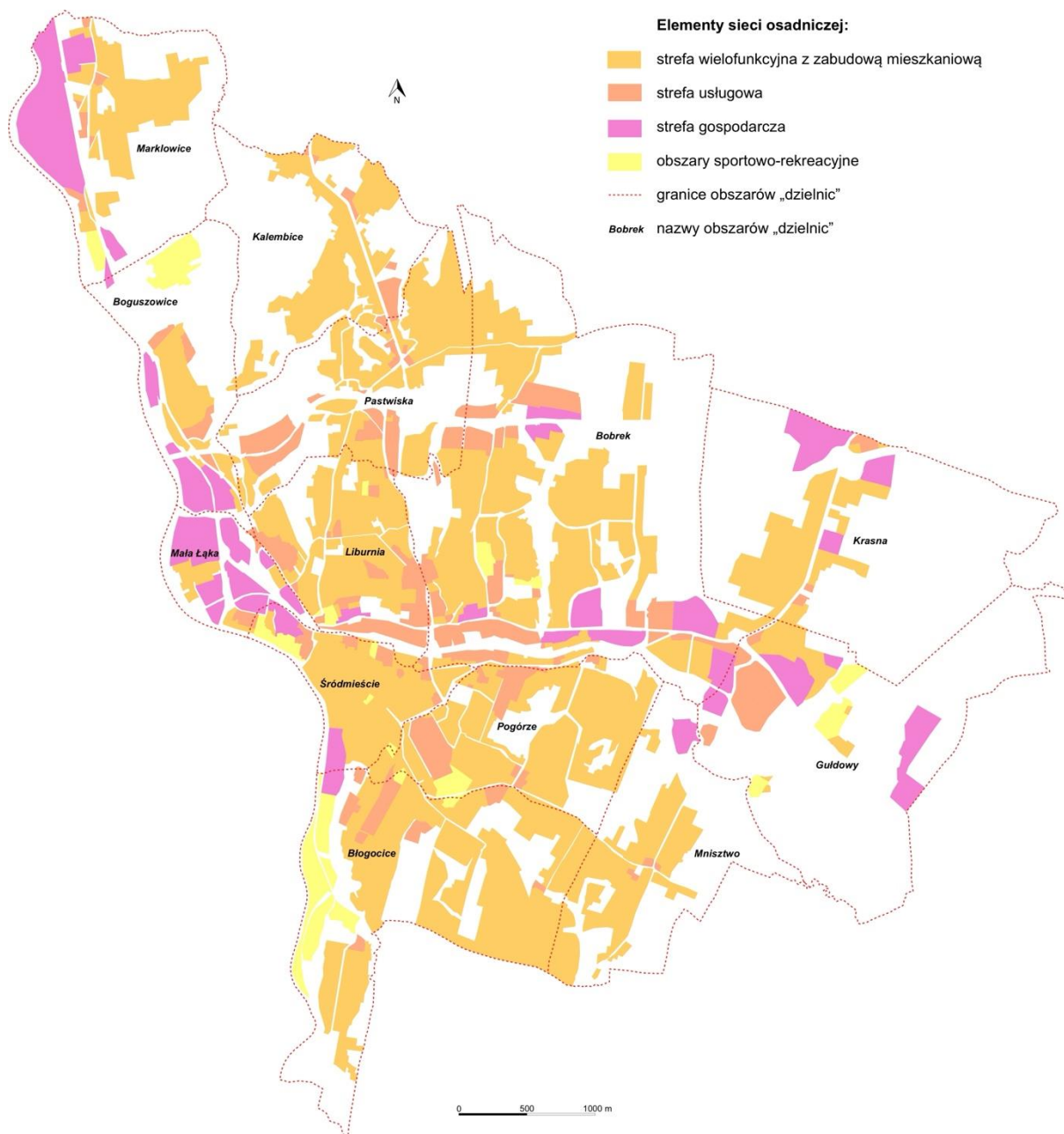
Struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru Starego Miasta jest czytelna, ukształtowana przez wieki. Przez lata wykształciły się obszary praktycznie monofunkcyjne, jak zachodnie pasmo wytwórczo-usługowe (nad Olzą), centralne pasmo usługowo-wytwórcze (w dolinie Bobrówki), tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej Bobrka, kształtujące się tereny zabudowy mieszkaniowej Błogocic, Mnisztwa, a także tereny otwarte, na których występuje intensywna presja na lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Cieszyn graniczy z gminami Hażlach, Dębowiec i Goleiszów oraz z Republiką Czeską, jest siedzibą powiatu cieszyńskiego i jego największym miastem, pełni funkcję ośrodka centralnego (administracyjnego i usługowego) dla sąsiednich mniejszych miast (Skoczów, Ustroń, Wisła, Strumień) i wsi.

Po stronie zachodniej miasta, oddzielone granicą państwową polsko-czeską, znajduje się bliźniacza i równorzędna jednostka osadnicza – Czeski Cieszyn. Po podziale w roku 1920 na Cieszyn po stronie polskiej i Czeski Cieszyn po stronie czeskiej, miasto nie stanowi jednolitej jednostki osadniczej. Oba miasta są funkcjonalnie ze sobą powiązane, intensywnie współpracują.

Modelowe ujęcie kształtowania sieci osadniczej miasta zawiera rysunek 3. Zakładane zmiany w zakresie funkcji mieszkaniowej opisano w punkcie „Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej”.

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - sieć osadnicza

Źródło: Opracowanie własne

6.2. System powiązań przyrodniczych

Modelowo, na system powiązań przyrodniczych składają się:

- obszary o dominującej funkcji przyrodniczej, w tym:
 - obszary węzłowe - podstawowe elementy źródłowe systemu, mające znaczenie klimatyczne, hydrologiczne, biologiczne dla całego miasta, a nawet regionu; zaliczono do nich rezerваты przyrody i inne obszarowe formy ochrony

przyrody, większe lasy i większe powierzchniowo zadrzewienia, większe parki i komunalne tereny niezabudowane, dla których przewidziano funkcję terenów zieleni urządzonej bądź nieurządzonej,

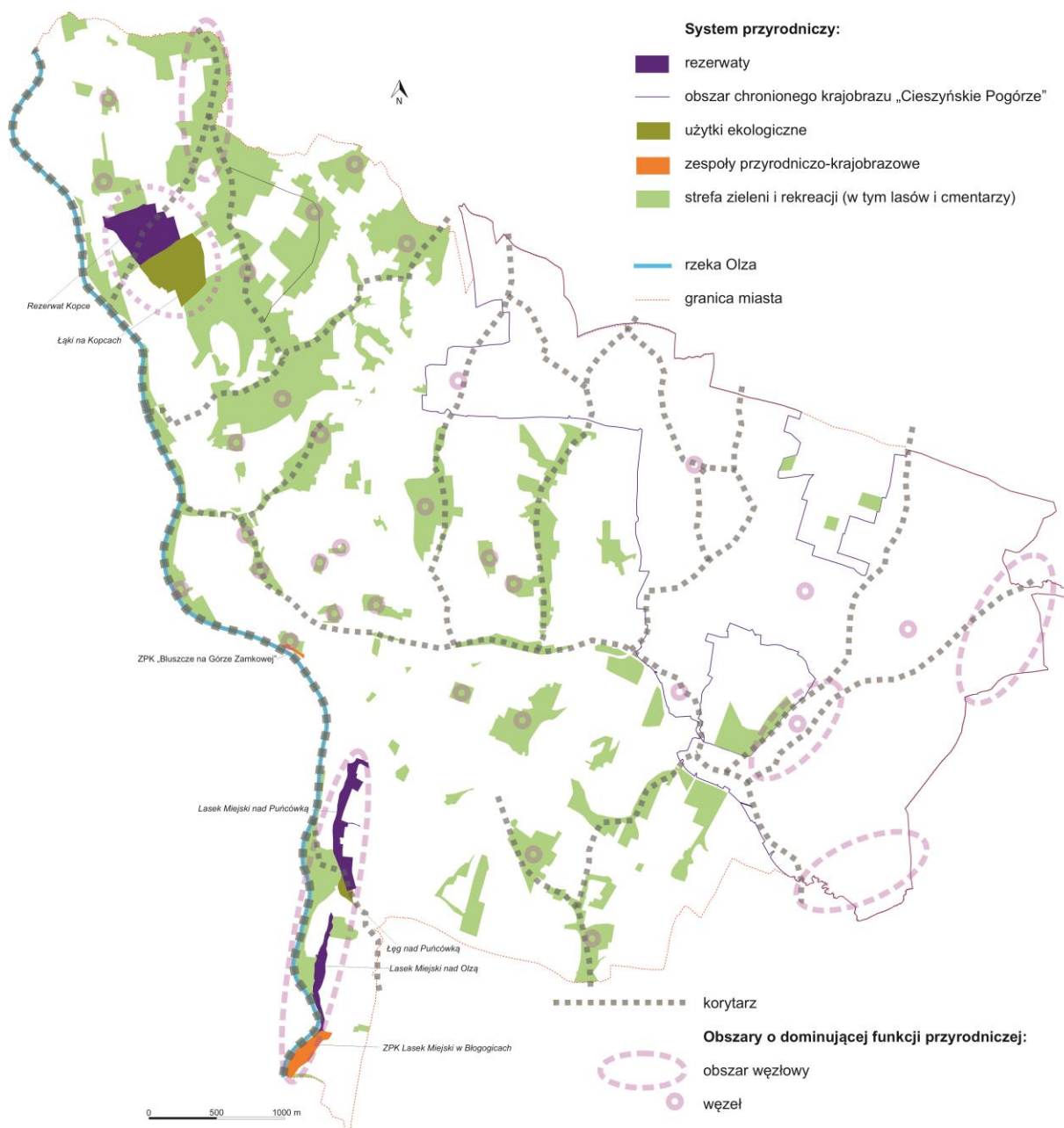
- węzły - wspomagające elementy systemu, jak mniejsze parki, większe obszary zieleni osiedlowej, skwery,
- korytarze – to przede wszystkim zadrzewienia śródpolne, nadrzeczne, przydrożne, niezabudowane koryta cieków wodnych itp. stanowiące połączenia wyróżnionych powyżej obszarów węzłowych i węzłów.

Głównymi elementami przyrodniczymi struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta są:

- rezerваты przyrody: rezerwat „Kopce” (izolowany kompleks leśny o powierzchni 14,76 ha), rezerwat „Lasek Miejski nad Olzą” (rezerwat florystyczny, częściowy, obejmuje wąski pas lasu liściastego o powierzchni 3,23 ha), rezerwat „Lasek Miejski nad Puńcówką” (rezerwat florystyczny, częściowy, obejmuje izolowany niewielki kompleks leśny o powierzchni 6,96 ha),
- obszar chronionego krajobrazu „Cieszyńskie Pogórze”,
- użytki ekologiczne: „Łąki na Kopcach” (obejmuje tereny łąk, zarośli i niewielkich lasów śródpolnych o łącznej powierzchni 14,51 ha, w tym około 3,6 ha stanowią lasy) i „Łęg nad Puńcówką” (obejmuje teren tzw. „terasy zalewowej” o powierzchni ponad 1 ha, przylega do rezerwatu „Lasek Miejski nad Puńcówką”),
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: „Bluszcze na Górze Zamkowej” (obejmuje obszar południowo-zachodniego stoku Góry Zamkowej, od strony Olzy o powierzchni 0,4 ha) i „Lasek Miejski w Błogocicach” (obejmuje las rosnący na fragmencie skarpy doliny Olzy o powierzchni 4,1075 ha),
- tereny zieleni i rekreacji (w tym lasy i cmentarze).

których lokalizacja została przedstawiona na poniższym rysunku.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – system powiązań przyrodniczych

Źródło: Opracowanie własne

Na mapie „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – system powiązań przyrodniczych” wprowadzono, zgodnie z „Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów” (zachowując także kolor oznaczenia) „tereny zieleni i rekreacji (w tym lasy i cmentarze)”. Podstawą wyznaczenia tych terenów jest mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego „Studium uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna”, w odniesieniu do terenów: parków, skwerów i zieleńców; cmentarzy; zieleni nieurządzonej i nieużytków; zadrzewień; lasów ochronnych; lasów pozostałych; bez terenów ogrodów działkowych.

Zakłada się zachowanie systemu przyrodniczego miasta oraz powiększanie i scalanie terenów zielonych, wzmacnianie ich wzajemnego powiązania, szczególnie w miejscach, gdzie brakuje ciągłości korytarzy ekologicznych. Bardziej szczegółowo zakładane zmiany w zakresie powiązań przyrodniczych opisano w punkcie „Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu”.

6.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Cieszyn jest korzystnie położony na głównych szlakach handlowych, w tym transgranicznych. Głównymi elementami układu drogowego Cieszyna jest droga ekspresowa S52 oraz bliskość autostrady A1. W dalszej perspektywie czasowej przyjmuje się potrzebę budowy domkniętej, pierścieniowej obwodnicy miasta. Ulica Graniczna stanowi istniejący fragment docelowej obwodnicy. Potrzebny do uzupełnienia fragment obwodnicy powinien zapewnić dojazd i wyjazd z południowo-wschodniej części Cieszyna, bez konieczności przejazdu przez centrum miasta. Spośród wariantów budowy brakującego fragmentu obwodnicy, należy wziąć pod uwagę transgraniczny charakter struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i możliwość utworzenia transgranicznej obwodnicy Cieszyna / Czeskiego Cieszyna.

Podstawowy układ drogowo-uliczny miasta ma istotne znaczenie w obsłudze relacji:

- tranzytowych – międzynarodowych,
- między Cieszynem a innymi miastami województwa,
- między Cieszynem, jako ośrodkiem powiatu, a innymi gminami powiatu cieszyńskiego,
- wewnątrzmijskich, pomiędzy obszarami „dzielnic”.

Modelowe ujęcie kształtowania głównych korytarzy i elementów sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych ukazują rysunki 2, 3. Zakładane zmiany w zakresie sieci transportowych opisano także w punkcie „Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej”.

Główne elementy sieci kolejowej w Cieszynie historycznie tworzą dwie linie kolejowe prowadzące ruch mieszany (pasażersko-towarowy):

- drugorzędna Nr 170, jednotorowa, zelektryfikowana relacji Zebrzydowice (Jastrzębie Zdrój Moszczenica) – Cieszyn z łącznicą do Czeskiego Cieszyna,
- trzeciorzędna Nr 190, jednotorowa, zelektryfikowana relacji Bielsko Biała – Skoczów –Cieszyn – Czeski Cieszyn.

Dostępność sieci kolejowej zapewniona jest poprzez stacje Cieszyn (funkcjonująca w ramach Dworca Cieszyn), Cieszyn Marklowice oraz przystanek osobowy Cieszyn Uniwersytet. Dworzec Cieszyn, przy ul. Hajduka, stanowi zintegrowane centrum przesiadkowe. Jego funkcja multimodalna będzie rozwijana.

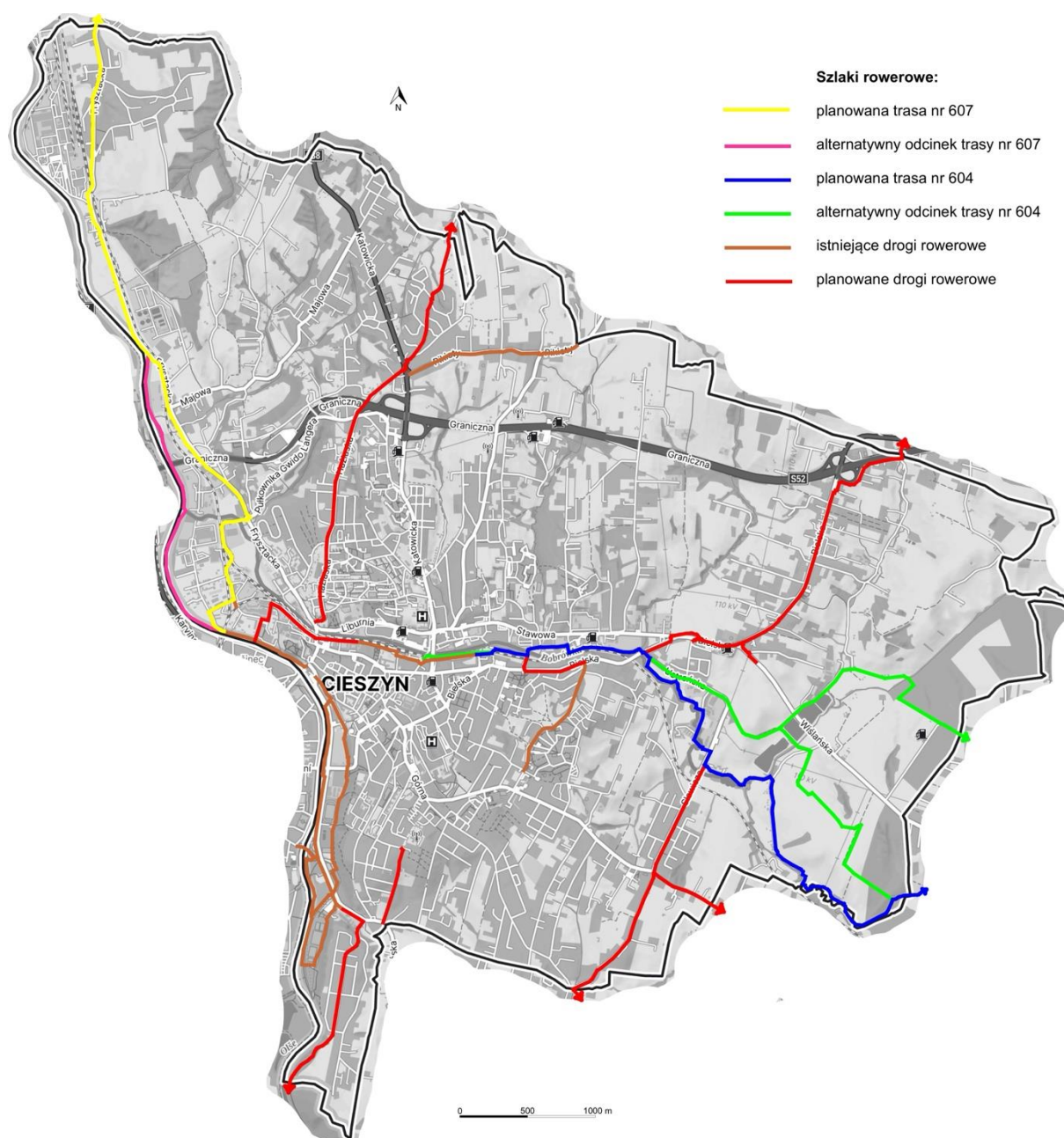
Cieszyn prowadzi politykę rowerową (w zakresie schematu dróg rowerowych, wzorców i standardów ruchu rowerowego, budowy infrastruktury rowerowej, organizacji ruchu rowerowego) zgodnie z *Regionalną Polityką Rowerową Województwa Śląskiego*. W myśl założeń tej polityki, miasto będzie jednym z węzłów ruchu rowerowego w Aglomeracji Beskidzkiej. Służyć temu będzie m.in. rozwój *Zintegrowanego węzła przesiadkowego w Cieszynie* w oparciu o Dworzec Cieszyn, gdzie będą zbiegały się trasy rowerowe nr 604 i 607. Miasto rozwija sieć tras rowerowych. Główne istniejące i zakładane do rozwoju kierunki ruchu rowerowego z Cieszyna to:

- Bielsko-Biała (trasa rowerowa wojewódzka),
- Jastrzębie-Zdrój (trasa rowerowa wojewódzka),
- Ostrawa.

Projekt budowy brakującego odcinka szlaku rowerowego ViaDucalis (stanowiącego jednocześnie regionalną trasę rowerową nr 604) od Górek Wielkich do granicy z gminą Jaworze wraz z oznakowaniem i infrastrukturą turystyczną, znajduje się na liście projektów planowanych do realizacji w *Strategii Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030)*.

Projekt utworzenia regionalnej trasy rowerowej nr 604 (budowa brakującej infrastruktury rowerowej, wyznakowanie trasy wg standardów wskazanych w Regionalnej Polityce Rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą) na terenie miasta Cieszyna, znajduje się na liście projektów rezerwowych w *Strategii Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030)*.

Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - sieć tras rowerowych istniejących i planowanych

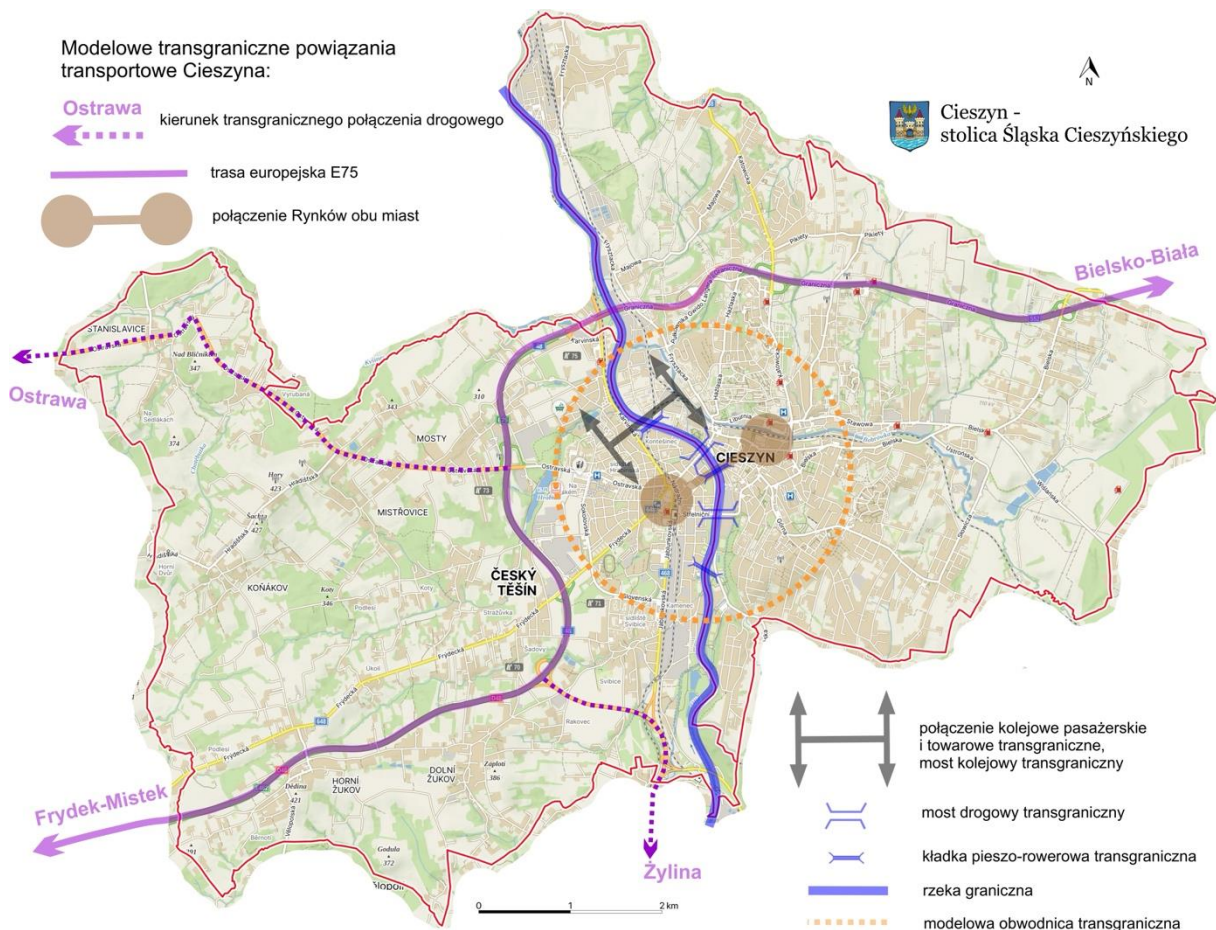
Źródło: Opracowanie własne

Istotnym elementem powiązań zewnętrznych Cieszyna są i modelowo przyjmują się do zachowania i rozwoju:

- powiązania transgraniczne – z Czeskim Cieszynem, w kierunku Ostrawy i Żyliny,
- z sąsiednimi gminami – w ramach powiatu cieszyńskiego,

- z sąsiednimi ośrodkami miejskimi w ramach Aglomeracji Beskidzkiej i szerzej – w pasie Polski południowej (w ramach tworzenia w województwie śląskim policentrycznego regionu miejskiego)³.

Rysunek 6. Modelowe powiązania transgraniczne Cieszyna

Źródło: Opracowanie własne

6.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Miasto posiada rozwiniętą i ciągle rozbudowywaną i modernizowaną infrastrukturę techniczną. Sieci transportowe opisano wcześniej.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się z ujęcia wody w Pogórzu – z terenu gminy Skoczów. W mieście znajdują się dwa terenowe wodociągowe zbiorniki wyrównawcze (przy ul.

³ Na podstawie *Strategii rozwoju województwa śląskiego...*

Zamarskiej i ul. Kasztanowej). Sieć wodociągowa o łącznej długości 290,1 km, w tym rozdzielcza (121,5 km) zapewnia dostawę wody na terenie całego miasta.

Gospodarka ściekowa opiera się o funkcjonującą mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w północnej części Cieszyna, przy ul. Motokrosowej, do której od południa dochodzi kolektor K01 o średnicy 1600 mm, a od północy dwa rurociagi kanalizacji ciśnieniowej. Łączna długość sieci kanalizacji rozdzielczej wynosi około 197 km i zapewnia, przy zastosowaniu lokalnych 14 sieciowych przepompowni ścieków, odprowadzenie ścieków z całego obszaru aglomeracji cieszyńskiej, wyznaczonego zgodnie z ustawą „Prawo wodne”. System sieci kanalizacyjnej i oczyszczalnia ścieków obsługuje ponad 98% mieszkańców aglomeracji.

Zaopatrzenie w energię ciepłą, szczególnie w centrum miasta (poza terenami zabudowy jednorodzinnej), zapewnia elektrociepłownia i 50,6 km sieci ciepłej (w tym rozdzielcza 21,3 km) - głównie napowietrzne magistrale ciepłownicze.

Sieć energetyczna jest dostępna dla 100% mieszkań. Elementy tej sieci nie stanowią własności komunalnej. Zaopatrzenie miasta w energię elektryczną zapewnia linia wysokiego napięcia 110 kV z głównymi punktami zasilania: GPZ 110/15 kV „Mnisztwo” oraz GPZ 110/15 kV „Hażlaska”. Miasto nie tylko pobiera energię elektryczną. Energetyka Cieszyńska produkuje energię elektryczną z kogeneracji. System obsługi na poziomie średniego zasilania stanowią: linie elektroenergetyczne 15 kV, stacje transformatorowe SN/NN, rozdzielnia sieciowa 15/15 kV (przy ul. Mostowej). Sieć niskiego napięcia jest kablowa w centrum miasta i osiedlach mieszkaniowych, poza tymi obszarami sieć jest napowietrzna. Przez teren miasta tranzytowo przebiega linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 220 kV.

Stopień wyposażenia mieszkań w Cieszynie w sieć gazową wynosi prawie 90%. Łączna długość sieci gazowej w mieście wynosi 263,4 km, w tym 178,7 km stanowi sieć rozdzielcza. W północnej części miasta przebiega tranzytem przesyłowy gazociąg wysokoprężny relacji Polska – Czechy.

Usługi telekomunikacyjne świadczy m.in. placówka pocztowa i 2 agencje pocztowe.

Na terenie miasta jest dostępna rozwinięta infrastruktura teletechniczna i teleinformatyczna. Jest ona zapewniana przez operatorów łączności przewodowej i telefonii komórkowej, w tym światłowody, łączy szerokopasmowe. Ze względu na pagórkowatą rzeźbę terenu, zasięg sieci telefonii komórkowej jest zróżnicowany.

Mocną stroną Cieszyna są liczne i zróżnicowane, jak na miasto takiej wielkości, obiekty infrastruktury społecznej. Miasto pełni funkcje ponadlokalne w zakresie placówek oświaty i nauki. Od lat funkcjonują tu dwie uczelnie wyższe, w tym: Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Filia Akademii WSB w Dąbrowie Górniczej. Jest też szkoła artystyczna – Wydział Artystyczny Uniwersytetu Śląskiego. W mieście jest 6 liceów ogólnokształcących, w tym 3 publiczne i 3 prywatne. Jest 7 zespołów szkół, w tym 5 publicznych i 2 prywatne. Szkoły podstawowe reprezentuje 7 szkół publicznych i 3 prywatne. Ofertę uzupełnia 21 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 11 publicznych i 10 prywatnych.

W mieście funkcjonują liczne instytucje kultury. Znajduje się tu Zamek Cieszyn, Cieszyński Ośrodek Kultury Dom Narodowy. Bogate księgozbiory są udostępniane przez 8 bibliotek, w tym: Bibliotekę Miejską, Oddział w Cieszynie Archiwum Państwowego w Katowicach, Książnicę Cieszyńską, Bibliotekę Pedagogiczną, Bibliotekę Uniwersytecką i 3 biblioteki kościelne. Licznych widzów przyciąga Teatr im. Adama Mickiewicza na 599 miejsc i dwa kina: „Piast” (1 sala na 224 miejsca) i „Cinema City – Galeria Stela” (4 sale kinowe, łącznie 430 miejsc). Usługi muzealne świadczą 4 muzea. W mieście znajduje się 8 zabytkowych kościołów, 10 cmentarzy, w tym: 4 komunalne, 3 ewangelickie, 2 żydowskie i katolicki.

Zróżnicowane usługi ochrony zdrowia w mieście są świadczone przez: szpital (494 łóżka), 3 niepubliczne zakłady opiekuńczo-lecznicze na 200 miejsc, 2 domy opieki na 61 miejsc, 15 aptek i pięć żłobków, w tym 2 publiczne na 167 miejsc i 3 prywatne na 102 miejsca.

Usługi pomocy społecznej są świadczone w trzech domach pomocy społecznej (216 miejsc).

W Cieszynie znajdują się liczne placówki administracji o znaczeniu miejskim i powiatowym, jak: Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski, Urząd Skarbowy, Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska, Straż Pożarna, Sąd Rejonowy, Powiatowy Urząd Pracy.

Elementy infrastruktury technicznej i społecznej mają istotne znaczenie dla ograniczenia procesów depopulacyjnych w mieście. Zakłada się dalsze zwiększanie atrakcyjności Cieszyna jako miejsca zamieszkania, w tym poprzez inwestycje w rozwój infrastruktury. Szczegółowo zakładane zmiany w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej opisano w punkcie „Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej”.

7. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Cieszynie zostały opracowane na okres 2024-2030 i lata następne. W tym okresie nie zakłada się radykalnych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta. W kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej kontynuowane będą dotychczasowe zasady i ustalenia, z uwzględnieniem zachodzących dynamicznych zmian w otoczeniu. Historycznie, struktura funkcjonalno-przestrzenna Cieszyna była podporządkowana dominującej funkcji przemysłowej, dostosowywała się do lokalizacji miasta na wzgórzach. Po okresie deindustrializacji, miasto charakteryzuje się umiarkowaną utratą funkcji, a równocześnie zalicza się do ośrodków wzrostu w województwie śląskim⁴.

7.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Stan środowiska przyrodniczego na terenie Cieszyna można określić jako średni. W mieście jest mało zieleni, występuje wysoka antropopresja. Są tu trzy rezerваты przyrody, dwa użytki ekologiczne, dwa zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszar chronionego krajobrazu. W mieście są liczne pomniki przyrody, szczególnie w części centralnej.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu obecnie służą także adaptacji miasta do zmian klimatu. W okresie do 2030 roku i latach następnych przyjmuje się następujące zasady:

- Priorytetem jest rozwój zrównoważony miasta, co oznacza rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania

⁴ Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji województwa śląskiego 2030, załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Województwa nr 2326/383/VI/2022 z dnia 21.12.2022 r., Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, grudzień 2022 r., https://transformacja.slaskie.pl/images/Dokumenty/1683275864_wcag_terytorialny_p.pdf

możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

- Stosowanie rozwiązań w maksymalnym stopniu wykorzystujących i podkreślających walory środowiska przyrodniczego i krajobrazu, z zachowaniem dużej dbałości o ich stan.
- Otwarcie miasta na rzekę Olzę i jej dopływy, zazielenienie obszarów nadrzecznych, dążenie do zmniejszenia lokalizacji nowej zabudowy w pobliżu rzek, zmniejszenie terenów infrastruktury technicznej i przemysłu w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, blisko śródmieścia Cieszyna. Poszerzanie w ten sposób głównych korytarzy przewietrzania i korytarzy ekologicznych miasta - wzdłuż rzek, przeciwdziałającego koncentracji zanieczyszczeń powietrza.
- Rozbudowa zróżnicowanych form systemu retencjonowania wód opadowych i powierzchniowych.
- Wspieranie rozwoju zero- i niskoemisyjnych źródeł ciepła, dążenie do wyeliminowania ogrzewania paliwem stałym (węglem) w mieście, ze szczególnym uwzględnieniem śródmieścia Cieszyna.
- Zwiększenie udziału terenów zielonych w powierzchni miasta.
- Zapewnienie spójności systemu zielonej infrastruktury miasta poprzez ciągłość powiązań przyrodniczych terenów zielonych nieurządzonych i urządzonych (parki, parki kieszonkowe, bulwary, skwery, zieleńce, ogródki jordanowskie itp.), zwiększenie potencjału terenów zielonych w śródmieściu Cieszyna, uzupełnienie zieleni w ciągach dróg publicznych zwłaszcza przy ich przebudowie.
- Zachowanie, odtwarzanie i wzmacnianie korytarzy ekologicznych, przeciwdziałanie ich zamykaniu, przecinaniu.
- Kontynuacja i wzmocnienie ochrony walorów krajobrazowych i przyrodniczych miasta w oparciu o waloryzacje.
- Ochrona krajobrazu o wysokich walorach przyrodniczych poprzez ograniczenie rozwoju zabudowy na terenach otwartych.
- Powiększenie obszaru chronionego krajobrazu,
- Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacyjnego odprowadzającego ścieki z nieruchomości.

Przy czym, „tereny zieleni” oznaczają tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom

kolejowym oraz obiektom przemysłowym (*Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, art. 5 pkt 21). Tereny zieleni mają: a/ formę zorganizowania, tworzą kompleks czy zespół zieleni, b/ przeznaczenie publiczne i dostępność dla społeczeństwa, ze względu na pełnienie funkcji estetycznych, rekreacyjnych, zdrowotnych lub osłonowych. Natomiast „tereny zielone” to nie tylko tereny zieleni, ale też wszelkie tereny pokryte roślinnością i nie użytkowane rolniczo, w tym m.in. lasy, zadrzewienia śródpolne i nadrzeczne, przydomowe ogrody, rodzinne ogrody działkowe itp.

7.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Cieszyn wyróżnia się bogactwem architektonicznym miasta. W Gminnej Ewidencji Zabytków Cieszyna znajdują się liczne zabytki (ponad 840 obiektów, w tym ponad 100 wpisanych do rejestru zabytków).

W okresie do 2030 roku i latach następnych przyjmuje się następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej w Cieszynie:

- Dbłość o zasoby dziedzictwa kulturowego, objęcie szczególną opieką atrakcyjnych i zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznych, eksponowanie cennych obiektów architektury i budownictwa i ich otoczenia.
- Wprowadzanie stref konserwatorskich do planów miejscowych, w szczególności dla obszarów, w których znajduje się najwięcej zabytków.
- Wzmocnienie działań na rzecz powstrzymania degradacji historycznie ukształtowanego krajobrazu kulturowego miasta m.in. poprzez zwiększenie obszaru chronionego krajobrazu.
- Zachowanie i wzmocnienie atrakcyjnych, wyróżniających się cech architektonicznych i urbanistycznych dzielnic i osiedli w mieście.
- Wzmocnienie aspektu kulturowego w polityce przestrzennej miasta, m.in. poprzez eksponowanie zabytków i walorów krajobrazu kulturowego, aby rozwijać turystykę, stworzyć atrakcyjną ofertę dla osób odwiedzających region.
- Zagospodarowanie przedpola Góry Zamkowej od strony ul. Dojazdowej.

7.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

W strukturze zagospodarowania terenów w Cieszynie do roku 2030 i latach następnych przyjmuje się kontynuację dotychczasowych tendencji:

- zmniejszanie udziału przemysłu tradycyjnego w powierzchni miasta, z zachowaniem możliwości rozwoju przemysłu innowacyjnego, nowych technologii,
- zwiększanie udziału obiektów i infrastruktury turystycznej, kulturowej, sportowej, rekreacyjnej, terenów zieleni, usług, instytucji otoczenia biznesu, zabudowy mieszkaniowej o wysokim standardzie.

Zgodnie z aktualnym stanem prawnym, bilansowaniu w planowaniu przestrzennym w gminach podlega tylko funkcja mieszkaniowa. Pozostałe funkcje zagospodarowania przestrzennego przyjmuje się, że są pochodną funkcji mieszkaniowej, np. funkcja usługowa jest silnie skorelowana z zabudową mieszkaniową itp.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w Cieszynie oszacowano na około 5733 mieszkańców do 2042 roku. Realizacja tego zapotrzebowania (przy założeniu, że prognozowana faktyczna liczba mieszkańców Cieszyna w 2042 r. powiększona o 5% wyniesie około 27597 os.) pozwoli osiągnąć wartość wskaźnika powierzchni użytkowej mieszkań w mieście na jednego mieszkańca $45,7 \text{ m}^2/\text{os.}$ ⁵ W odniesieniu do łącznej powierzchni użytkowej mieszkań w Cieszynie oznacza to jej zwiększenie z $999\,654 \text{ m}^2$ w 2022 r. do $1\,261\,766 \text{ m}^2$ w 2042 r. (przyrost o $262\,112 \text{ m}^2$ czyli o 26,2%). Uzyskany wynik jest porównywalny z oszacowanym w 2018 r. na zamówienie Urzędu Miasta Cieszyna⁶ łącznym zapotrzebowaniem na nową zabudowę o funkcji mieszkaniowej wyrażonym w ilości powierzchni użytkowej w perspektywie roku 2047, powiększonym zgodnie z *Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* o 30% (z uwagi na niepewność przyszłych procesów rozwojowych) - około 212 tys. m^2 .

W okresie do 2030 roku i latach następnych przyjmuje się następujące zasady kształtowania nowej zabudowy mieszkaniowej:

5 Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w Cieszynie zwiększyła się w latach 2002-2022 z $24,0 \text{ m}^2$ do $30,1 \text{ m}^2$. Wartości referencyjne wskaźnika na 2022 rok wyniosły dla powiatu cieszyńskiego $34,8 \text{ m}^2$, dla pozostałych miast w powiecie: Ustronia - $43,1 \text{ m}^2$, Wisły - $51,1 \text{ m}^2$.

6 *Potrzeby i możliwości rozwoju miasta wraz z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę*, Urząd Miejski w Cieszynie, 2018.

- Dążenie do zwartej, wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta.
- Dążenie do ograniczania zabudowy mieszkaniowej na terenach o wysokich walorach krajobrazowych, cennych przyrodniczo, rolnych, otwartych, zielonych, nadrzecznych, przylegających do lasów.
- Nie dopuszcza się rozwoju zagospodarowania terenów w formie zabudowy rozproszonej, ze względu na degradację krajobrazu, wysokie, niewspółmierne do korzyści, koszty doprowadzenia uzbrojenia terenu.
- Ograniczanie kosztów społecznych i środowiskowych urbanizacji.
- W pierwszej kolejności dogęszczanie istniejącej zabudowy, wypełnianie luk w zabudowie.
- Planowanie stref zabudowy mieszkaniowej na obszarach już objętych planami miejscowymi, na obszarach uzupełnienia zabudowy.
- Planowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej po wypełnieniu istniejących luk w zabudowie, jako rezerwę terenów pod zabudowę mieszkaniową.
- Ograniczanie nowej zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią i osuwiskami, a w odniesieniu do zabudowy istniejącej na takich obszarach – zakaz rozbudowy i wskazanie do sukcesji funkcji na tereny zieleni, sportowe, rekreacyjne, przestrzeń publiczną.
- Wspieranie budownictwa pasywnego w celu redukcji strat ciepła, maksymalizacji zysków energetycznych, poprawy odporności na rosnące ceny energii i przerwy w jej dostawie.

Obszar miasta zakwalifikowano w „Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Odry” do obszarów nadmiernego poziomu ryzyka (ryzyko wysokie). Zalaniem wodami powodziowymi w Cieszynie zagrożone są tereny zielone, tereny sportowe i rekreacyjne wzdłuż Al. Łyska. W strefach zalewowych w rejonie śródmieścia znajdują się budynki mieszkalne, lodowisko, część terenów Celmy. Duże zagrożenie dla stanu jakości wód Olzy oraz środowiska przyrodniczego miasta stanowią zakłady PPG Polifarb Cieszyn, które częściowo zlokalizowane są na terenach szczególnego zagrożenia powodzią. Oprócz zagrożenia powodziowego w pobliżu koryta rzeki Olzy zagrożeniem są również rzeki Bobrówka i Puńcówka. Natomiast most „Wolności” i most „Przyjaźni” zagrożone są tworzeniem zatorów poprzez zatrzymanie powalonych drzew.

Cieszyn charakteryzuje się niskim wskaźnikiem udziału terenów zieleni w powierzchni miasta. W zakresie poprawy struktury zagospodarowania terenów miasta, do roku 2030 i latach następnych należy dążyć do:

- zwiększenia powierzchni lasów i innych terenów zielonych, w tym terenów zieleni urządzonej (zwłaszcza w Śródmieściu),
- zwiększenia udziału powierzchni biologicznie czynnej powyżej 30% w następujących strefach planistycznych:
 - SW – strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
 - SJ - strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (powyżej 50%),
 - SZ - strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową,
 - SU - strefa usługowa,
 - SH - strefa handlu wielkopowierzchniowego,
 - SP - strefa gospodarcza,
 - SI - strefa infrastrukturalna.

7.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Handel wielkopowierzchniowy oznacza handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Uchwalona przez Radę Miejską Cieszyna 27 czerwca 2013 r. polityka przestrzenna miasta wskazała na terenie miasta 12 obszarów lokalizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (uchwała Nr XXXIII/338/13). W 2016 r. dla jednego z tych obszarów, położonego po wschodniej stronie ul. Katowickiej, na północ od terenu cmentarza komunalnego, sięgającego do ul. Letniej, zmieniono przeznaczenie na teren wytwórczości, baz, składów i magazynów oraz usług różnych (uchwała nr XXVIII/270/16). Spośród pozostałych 11 obszarów, na trzech obszarach istnieją obiekty handlu wielkopowierzchniowego:

- 1/ teren oznaczony symbolem: D1UC - położony przy ul. Liburnia ze zlokalizowanymi obiektami wielkopowierzchniowymi obiektami handlowymi (Kaufland, Leroy Merlin) oraz innymi obiektami handlowo-usługowymi,

- 2/ teren oznaczony symbolem M1UC – położony po północnej stronie ul. Granicznej na terenie dawnego przejścia granicznego w Boguszowicach ze zlokalizowanym wielkopowierzchniowym obiektem handlowym (Castorama),
- 3/ teren oznaczony symbolem E3UC - położony przy ul. Bobreckiej (Galeria Stela).

Na ośmiu obszarach obiekty handlu wielkopowierzchniowego nie istnieją:

- 1/ teren oznaczony symbolem D2UC - położony przy ul. Michejdy teren dawnej fabryki zamków błyskawicznych Zampol,
- 2/ teren oznaczony symbolem E6UC – położony po południowej stronie ul. Stawowej, przylegający do rzeki Bobrówki ze zlokalizowanym budynkiem handlowym (Auchan, Neonet, Jysk),
- 3/ teren oznaczony symbolem E1UC – położony po wschodniej stronie ul. Katowickiej, obejmujący teren funkcjonującego obecnie targowiska przemysłowego,
- 4/ teren oznaczony symbolem E4UC - położony przy ul. św. Sarkandra, obejmujący teren dawnego lodowiska,
- 5/ teren oznaczony symbolem G1UC – położony po południowo-zachodniej stronie ul. Wiślańskiej, niedaleko skrzyżowania ulic Bielskiej i Wiślańskiej,
- 6/ teren oznaczony symbolem M2UC - położony po południowej stronie ul. Granicznej na terenie dawnego przejścia granicznego w Boguszowicach,
- 7/ teren oznaczony symbolem E2UC - położony pomiędzy ul. Stawową a ul. św. Sarkandra (Media Expert), obejmujący teren dawnej fabryki urządzeń elektrycznych Termika,
- 8/ teren oznaczony symbolem E5UC - położony pomiędzy ul. Stawową a ul. św. Sarkandra (Merkury Market).

Oprócz istniejących obiektów handlu wielkopowierzchniowego wymienionych wyżej, w Cieszynie rozwinęła się sieć mniejszych kilkunastu supermarketów o powierzchni handlowej mniejszej niż 2000 m², m.in. Biedronka (ul. Bielska 13, ul. Wiejska 1, ul. Katowicka 51, ul. Zofii Kossak-Szatkowskiej 2), Intermarche (ul. Górna 21), Netto (ul. Motelowa 20) oraz wiele mniejszych placówek sieci handlowych Lewiatan i Żabka.

W okresie do 2030 roku i latach następnych w Cieszynie przyjmuje się następujące zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego:

- Utrzymuje się istniejące obiekty handlu wielkopowierzchniowego.

- Odstępuje się od realizacji wcześniej planowanego obiektu handlu wielkopowierzchniowego przy ul. Michejdy (teren dawnej fabryki zamków błyskawicznych Zampol), co uzasadnia względnie duża liczba istniejących obiektów handlu wielkopowierzchniowego i gęste rozmieszczenie mniejszych supermarketów w Cieszynie, zaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie dostępności obiektów handlu wielkopowierzchniowego, malejąca historyczna i prognozowana liczba mieszkańców miasta, zagrożenie przepustowości układu komunikacyjnego w zakresie generowania ruchu drogowego spowodowanego funkcjonowaniem obiektów handlu wielkopowierzchniowego.
- Niemniej, w uzasadnionych przypadkach, biorąc pod uwagę zachodzące tendencje, w tym popularyzację turystyki zakupowej, w przypadku terenów:
 - położonego po wschodniej stronie ul. Katowickiej, obejmującego teren funkcjonującego obecnie targowiska przemysłowego (E1UC),
 - wzdłuż południowej strony ul. Stawowej,
 - położonego po południowej stronie ul. Granicznej na terenie dawnego przejścia granicznego w Boguszowicach (M2UC),
 - położonego po południowo-zachodniej stronie ul. Wiślańskiej, niedaleko skrzyżowania ulic Bielskiej i Wiślańskiej (G1UC)
 pozostawia się możliwość ich zagospodarowania pod obiekty handlu wielkopowierzchniowego. Także teren wzdłuż drogi ekspresowej może być przeznaczony pod teren obiektów handlu wielkopowierzchniowego.
- Strefy handlu wielkopowierzchniowego w Cieszynie zostaną wyznaczone w planie ogólnym. Strefy te powinny być dobrze skomunikowane z istniejącą siecią dróg publicznych, posiadać powierzchnię wystarczającą na budowę parkingów.

7.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego obejmują działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 *Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami*.

Obszary w Cieszynie, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, zostaną wyznaczone w planie ogólnym i planach miejscowych. Kluczowe inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmują zadania związane z:

- budową nowych dróg publicznych dla obsługi terenów przeznaczonych pod nową zabudowę,
- poszerzeniem obszarów cmentarzy istniejących: przy ul. Ładnej, ul. Kościuszki i ul. Bielskiej,
- rozbudową sieci dróg rowerowych,
- urządzeniem parków miejskich,
- budową placu jako przestrzeni publicznej przy dawnym Zampolu,
- adaptacją nieruchomości byłego zakładu Zampol na cele administracji publicznej, kulturalne, społeczne.

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+* uchwalonym uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. znajduje się wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Wśród nich znajdują się następujące inwestycje ogólne, dotyczące obszaru województwa:

- Budowa, przebudowa dróg wojewódzkich.
- Budowa spójnej sieci dróg/tras rowerowych o zasięgu ponadlokalnym wg jednolitych standardów.
- Budowa centrów przesiadkowych.

Projekt rozbudowy zintegrowanego węzła przesiadkowego wraz z rozbudową Systemu Dynamicznej Informacji Pasażerskiej, budową Park&Ride i infrastrukturą rowerową, znajduje się na liście projektów planowanych do realizacji w ramach *Strategii Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030)*.

Jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym proponuje się:

- budowę węzła na drodze ekspresowej,
- budowę dwóch kładek nad Olzą:
 - o wzdłuż mostu kolejowego,
 - o na przedłużeniu osi śródmiejskiej,
- rozbudowę węzła drogowego w ramach skrzyżowania drogi ekspresowej S52 z drogą wojewódzką 938 (ul. Katowicka),

- opracowanie koncepcji zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Cieszyna, realizacja działań projektowych i budowlanych mających na celu ochronę przed powodzią⁷.

7.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Miasto jest dobrze skomunikowane z sąsiednimi miejscowościami, także ze stroną czeską, dysponuje gęstą siecią infrastruktury technicznej, w mieście funkcjonują liczne obiekty użyteczności publicznej; liczba szkół i przedszkoli jest wystarczająca. Historycznie w mieście wykształcił się układ uliczny zapewniający zaspokojenie bieżących potrzeb, ale nie rozwiązujący kompleksowo problemów z prawidłową obsługą komunikacyjną.

Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej powinien być prowadzony w sposób gwarantujący skuteczną realizację kierunków rozwojowych, a tym samym wzrost aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości, poprawę warunków zamieszkania i stanu środowiska przyrodniczego. Do 2030 roku i w latach następnych w Cieszynie przyjmuje się następujące kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

- Rozwój układu osadniczego w oparciu o maksymalny dostęp do transportu zbiorowego.
- Wdrażanie koncepcji zrównoważonej mobilności, e-transportu, transportu zeroemisyjnego, miasta 15-minutowego, zwiększenie roli transportu rowerowego i transportu zbiorowego, zmniejszanie potrzeby korzystania z prywatnego transportu samochodowego.
- Ograniczenie ruchu samochodowego w centrum miasta, m.in. poprzez utworzenie parkingów buforowych (budowa parkingu wielopoziomowego na terenie Miejskiego Zarządu Dróg przy ul. Liburnia, organizacja parkingu typu *Park&Ride* na terenie targowiska przemysłowego przy ul. Katowickiej oraz budowa parkingu wielopoziomowego na terenie dawnego amfiteatru przy ul. 3 Maja).
- Wzmocnienie powiązań transportowych z obszarami przygranicznymi po stronie czeskiej, w szczególności poprzez budowę/odbudowę kładek dla pieszych i rowerzystów nad rzeką graniczną Olzą, m.in.:

⁷ Jest to działanie nr 19 ujęte w *Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*, stanowiącym załącznik do *Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry*.

- kładki Kolejowej wzdłuż transgranicznego mostu kolejowego,
 - kładki Europejskiej na osi łączącej Rynki polskiego i czeskiego Cieszyna.
- Większe wykorzystanie turystyczne, sportowe i rekreacyjne rzek, budowa bulwarów nadrzecznych, tras spacerowych, przystani, pomostów, punktów widokowych.
- Wspieranie przedsięwzięć poprawiających stan dróg, urządzeń drogowych oraz organizację ruchu drogowego w mieście.
- Poprawa układu dróg w mieście, w tym dążenie do ukształtowania czytelnej siatki ulic, unikanie skrzyżowań pod kątami zbliżonymi do 45 stopni, uwzględnianie przy planowaniu i przebudowie dróg osi widokowych i dominant.
- Podjęcie współpracy transgranicznej w celu wyznaczenia przebiegu południowo-wschodniej obwodnicy Cieszyna, łączącej układ komunikacyjny w Czeskim Cieszynie (droga nr 11) ze skrzyżowaniem ul. Bielska-Wiślańska w Cieszynie.
- Zapewnienie spójności systemu transportu rowerowego w mieście, poprzez budowę dróg rowerowych, przede wszystkim poprzez wydzielanie z jezdni pasów ruchu dla rowerów i odejście od budowy ścieżek rowerowych, oddzielonych konstrukcyjnie od ulic krawężnikami, barierami (często kosztem terenów zieleni).
- Rozbudowa multimodalnego węzła przesiadkowego na bazie dworca kolejowego i dworca autobusowego (Dworzec Cieszyn), m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury rowerowej, jak bezpieczne parkingi rowerowe.
- Wspieranie rozbudowy i modernizacji obiektów i sieci gazowych, elektroenergetycznych i systemów ciepłowniczych oraz promowanie idei kogeneracji, wykorzystującej różnego rodzaju paliwa.
- Przy planowaniu stref nowej zabudowy uwzględnić możliwość montażu na dachach instalacji fotowoltaicznych, poprzez m.in. umożliwienie korzystnego zorientowania budynku (na południe), dopuszczenie dachów jednospadowych.
- Wspieranie inwestycji dotyczących odnawialnych źródeł energii oraz rozwój energetyki rozproszonej, współpracującej z siecią dystrybucyjną lub bezpośrednio zasilającej odbiorców, przy wykorzystaniu m.in. energii słonecznej.
- Dążenie do skablowania napowietrznych linii elektroenergetycznych i telekomunikacyjnych.
- W zakresie liczby i lokalizacji znaków i oznaczeń drogowych, dążenie do ich minimalizacji, do zmniejszenia uciążliwości ich nadmiaru dla użytkowników miasta (walka ze „znakozą”); wybór sposobu montażu najmniej szpecący zabytkową architekturę śródmieścia.
- Zapewnienie wielofunkcyjności osiedli i dostępności do usług podstawowych.

- Tworzenie nowych przestrzeni publicznych jako miejsc spotkań dla wszystkich, m.in. teren nad Olzą (ul. Łyska), ul. Kiedronia, teren amfiteatru (parking wielopoziomowy i nad nim urządzenia sportowo-rekreacyjne) i inne.
- Wspieranie tworzenia obiektów usługowych dla osób starszych, np. dziennych domów pomocy seniorom, centrum aktywności dla seniorów.

7.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

W okresie do 2030 roku i latach następnych w Cieszynie przyjmuje się następujące zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- Ogólną zasadą w mieście jest wspieranie budowy odnawialnych źródeł energii, w tym farm fotowoltaicznych, pod warunkiem, że ich lokalizacja i budowa nie będzie miała negatywnego wpływu na walory krajobrazowe miasta.
- W przypadku urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW należy je lokalizować w pierwszej kolejności w ramach recyklingu przestrzeni na terenach poprzemysłowych, zdegradowanych, następnie – na gruntach najniższych klas bonitacyjnych.
- Przy wyborze lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW każdorazowo należy dążyć do minimalizacji konfliktów przestrzennych, brać pod uwagę sposób zagospodarowania sąsiednich działek, dążyć do oddzielenia obszarów o różnych funkcjach pasami zieleni izolacyjnej.

7.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Katalog licznych przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko i przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko jest zawarty w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*. Ze względu na różnorodność takich przedsięwzięć (np. kuźnia, elektrownia jądrowa, strzępiarka złomu, lotnisko itd.), nie jest możliwe przyjęcie w Cieszynie jednolitych dla nich wszystkich zasad szczegółowych ich lokalizacji, jak np. minimalna odległość od zabudowy mieszkaniowej.

W okresie do 2030 roku i latach następnych w Cieszynie przyjmuje się następujące zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Unikanie lokalizacji na terenie miasta przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
- W przypadku wystąpienia uzasadnionej potrzeby lokalizacji w Cieszynie przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko, decyzja o lokalizacji będzie podejmowana z uwzględnieniem wymogów dotyczących danego rodzaju przedsięwzięcia, dążąc do minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze i na mieszkańców.

7.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Jak wykazano w części diagnostycznej, powierzchnia gruntów leśnych i rolnych w Cieszynie jest mała i niekorzystnie zmniejsza się.⁸ Na terenach dotychczas rolnych powstaje zabudowa mieszkaniowa (w oparciu o warunki zabudowy, jak również w oparciu o ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Natomiast na terenach wyznaczonych w miejscowych planach pod działalność rolniczą, jeżeli tylko plan nie wyłącza terenu spod zabudowy, powstaje nowa zabudowa zagrodowa pseudo rolników. W związku z sukcesywnym zmniejszaniem się obszarów produkcji rolnej wraz przekształcaniem dotychczasowych zabudowań zagrodowych na zabudowę mieszkaniową, nie ma potrzeby zwiększenia liczby gospodarstw rolnych i lokalizacji nowej zabudowy zagrodowej.

Do 2030 roku i w latach następnych przyjmuje się następujące zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej w Cieszynie:

- Objęcie szczególną ochroną terenów rolnych w sąsiedztwie lasów.
- Utrzymanie produkcji rolniczej na gruntach uprawianych i zapewnienie możliwości powrotu do upraw na gruntach odłogowanych.
- Ograniczanie wyłączenia z użytkowania rolniczego gruntów rolnych, a w przypadku takiej konieczności przeznaczanie gruntów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych pod tereny zieleni urządzonej.

⁸ Powierzchnia gruntów leśnych w Cieszynie zmniejszyła się w okresie 2000-2022 z 213,1 ha do 192,71 ha (-9,6%). Wskaźnik lesistości Cieszyna zmniejszył się w latach 2002-2022 z 7,2% do 6,6%. Wskaźnik lesistości powiatu cieszyńskiego wynosił w 2022 r. 37,7%. Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca Cieszyna, w związku z malejącą liczbą mieszkańców miasta jest stabilna i wynosi 0,6 ara na osobę. Dla porównania, w powiecie cieszyńskim ten wskaźnik w 2022 r. wyniósł 15,7 ara na osobę.

- Zwiększenie powierzchni lasów (w tym poprzez nasadzenia mikrolasów), m.in. poprzez dolesienia na gruntach o przeważającym kompleksie gleb poniżej III klasy bonitacyjnej, terenach zagrożonych erozją, terenach stanowiących uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych, terenach wymagających rekultywacji (np. zamknięte/zamykane składowiska odpadów).
- Przeciwdziałanie obudowie lasów nową zabudową.

7.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.⁹ Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone w *Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Cieszyna do roku 2026*.

Na terenie Cieszyna występują podobszary z wysoką koncentracją problemów społecznych, takich jak bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, dożywianie, przestępczość, korzystanie ze wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, ubóstwo.

Do 2030 roku i w latach następnych w Cieszynie przyjmuje się następujące zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji:

- Stosowanie recyklingu przestrzeni, tzn. wykorzystanie pod nowe inwestycje w pierwszej kolejności budynków i terenów opuszczonych lub zdegradowanych.
- Poprawa jakości środowiska przyrodniczego na terenach zdegradowanych w zakresie m.in. rekultywacji i renaturalizacji terenów zdegradowanych i przemysłowych, poprawy warunków środowiskowych.
- W przypadku pustostanów-budynków każdorazowe indywidualne rozważenie potrzeby i możliwości wyburzenia i przeznaczenia pod:
 - tereny zieleni urządzonej, jak parki, parki kieszonkowe, zieleńce, skwery,

⁹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28, 1688.

- parkingi.
- Przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach oferty inwestycyjnej miasta.
- Zagospodarowanie obiektów i terenów zdegradowanych w zakresie m.in. rozwoju obszarów aktywności gospodarczej, rozwoju funkcji rekreacyjnych i usług czasu wolnego.

Zgodnie z bazą terenów pogórnich i przemysłowych na obszarze województwa śląskiego OPI TPP 2.0, w Cieszynie nie ma terenów pogórnich, znajdują się trzy tereny przemysłowe:

nr 36 (przy Alei Jana Łyska, o powierzchni 1,70 ha) - nieczynne hale technologiczne, magazyny, place dawnego przedsiębiorstwa - Zakładu Przetwórstwa Owocowego "Las",

nr 270 (przy ul. Jana Michejdy, o powierzchni 1,20 ha) – teren zabudowań dawnej Cieszyńskiej Fabryki Zamków Błyskawicznych ZAMPOL; obiekt w złym stanie technicznym,

nr 271 (przy ul. Stawowej, o powierzchni 3,20 ha) - dawna Fabryka Automatyki FACH S.A.

Na terenie nr 271 nastąpiły wyburzenia obiektów przemysłowych i planowane jest zagospodarowanie terenu na cele handlowo-usługowe.

Poza zagospodarowaniem powyższych terenów planowany jest do realizacji projekt pn. „Adaptacja budynków przemysłowych byłej Fabryki Sprzętu Elektrogrzejnego TERMIKA wraz z terenami przyległymi na cele gospodarcze, społeczne i środowiskowe”, który znajduje się na liście projektów rezerwowych w *Strategii Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030)*. W ramach przedsięwzięcia planowane są:

- adaptacja budynków przemysłowych byłej Fabryki Sprzętu Elektrogrzejnego TERMIKA mająca na celu poprawę walorów użytkowych i estetycznych na cele gospodarcze (utworzenie strefy handlu i gastronomii), społeczne (utworzenie strefy mieszkańca), środowiskowe (utworzenie strefy produkcji energii z instalacji odnawialnych źródeł energii).
- w mniejszej, uzupełniającej części projektu wykorzystanie budynków oraz terenów przyległych (zwłaszcza terenów targowisk) do produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii,

- uzupełniając (z uwzględnieniem limitu programowego ograniczającego poziom wydatków na infrastrukturę drogową) poprawa układu komunikacyjnego w szczególności poprzez przebudowę ul. Św. Jana Sarkandra.

Rehabilitacja dotyczy zdegradowanych obszarów zabudowanych, najczęściej terenów osiedlowo-przemysłowych, na których występuje zabudowa niedostosowana do funkcji zagospodarowania przestrzennego, obniżająca jakość życia lub warunki pracy lub występują elementy dysharmonijne.

Przyjmuje się następujące zasady rehabilitacji:

- analizę zabudowy pod kątem rehabilitacji powinno się sporządzać na poziomie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uzupełnianie zabudowy w nieomkniętych, przerwanych układach urbanistycznych,
- zmiana funkcji niektórych budynków na skutek sukcesji funkcji zagospodarowania przestrzennego,
- likwidacja elementów dysharmonijnych i wprowadzanie nowych, dostosowanych do otoczenia i funkcji,
- dostosowywanie istniejącej zabudowy do współczesnego standardu jakości życia i warunków pracy poprzez rozbudowy, remonty, modernizacje,
- zagospodarowywanie wolnych przestrzeni na funkcje towarzyszące podstawowemu przeznaczeniu. Dotyczy to w szczególności przestrzeni wewnątrz kwartałów zabudowy.

Rekultywacja gruntów, zgodnie z art. 4 *Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych*, oznacza nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Obszary w Cieszynie wskazane do rekultywacji:

- wyrobisko po eksploatacji piasku budowlanego na terenie górniczym „Krasna - Bielowiec” (rekultywacja w kierunku przyrodniczo-rekreacyjnym powinna umożliwiać eksploatację złoża w przyszłości),
- zamknięte składowiska odpadów:
 - składowisko odpadów komunalnych i osadów z oczyszczalni ścieków zlokalizowane przy ul. Motokrosowej,
 - składowisko odpadów obojętnych przy ul. Frysztackiej,

- składowisko odpadów komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne przy ul. Kościuszki.

Remediacja w rozumieniu art. 3 pkt 31b *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*, oznacza poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości substancji powodujących ryzyko, ich kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i, o ile jest to możliwe, planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu. Remediacja może polegać na samooczyszczaniu, jeżeli przynosi największe korzyści dla środowiska.

Dla obszaru Cieszyna nie są znane opracowane lub będące w opracowaniu plany remediacji.

8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – ZIELONE ŚLĄSKIE zdefiniowano 2 rodzaje Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) w ujęciu funkcjonalnym i ujęciu tematycznym.

Zgodnie z dokumentem regionalnym miasto Cieszyn jest elementem obszaru subregionu południowego. Subregion stanowi obszar zorganizowany wokół miejskich ośrodków węzłowych, dla których wyznaczono bezpośrednie otoczenie funkcjonalne, a które także, poprzez dyfuzję procesów rozwojowych przez lokalne ośrodki rozwoju, oddziałują na rozwój pozostałych terytoriów.

Do kluczowych wyzwań subregionu południowego zaliczono:

- rozwój współpracy na rzecz tworzenia atrakcyjnych produktów turystycznych,
- rozwój i integracja wysokiej jakości infrastruktury turystycznej,
- podniesienie jakości drogowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych,
- poprawę jakości środowiska, w szczególności powietrza i wód powierzchniowych,

- poprawę bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy,
- rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym zintegrowanego systemu transportu, również na obszarze peryferyjnie położonych obszarów wiejskich.

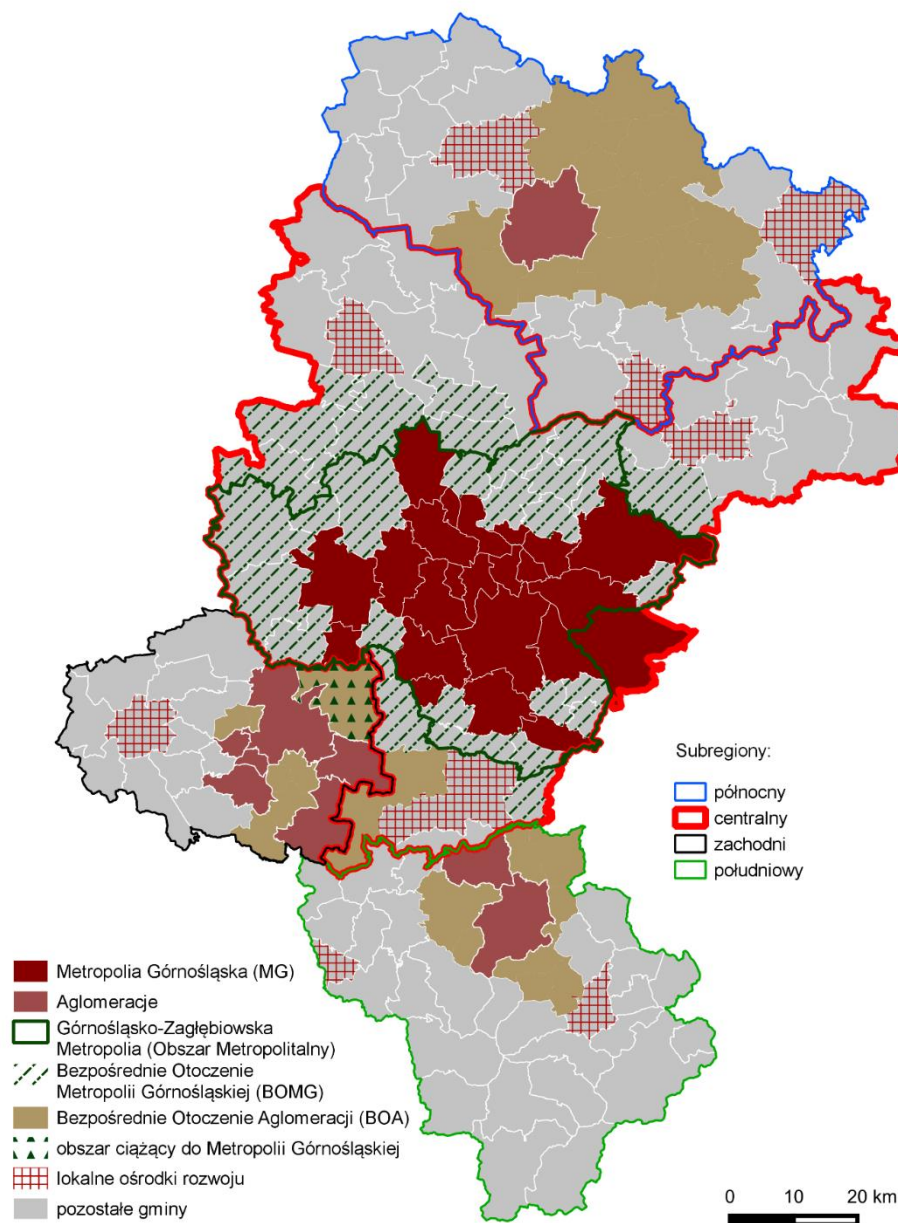
Centrum subregionu południowego jest Aglomeracja Bielska a miasto Cieszyn stanowi tzw. lokalny ośrodek rozwoju, w którym zlokalizowane są kluczowe usługi publiczne o charakterze ponadlokalnym. Lokalne ośrodki rozwoju w polityce regionu to jednostki koncentrujące funkcje i usługi dla ludności w szczególności: edukacyjne, zdrowotne, związane z bezpieczeństwem, gospodarcze, administracyjne, kulturalne etc. Wyzwaniem dla nich jest:

- poprawa integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej ośrodków miejskich będących lokalnymi ośrodkami rozwoju i ich otoczenia, poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej i systemów transportu zbiorowego,
- uzupełnianie zakresu usług publicznych: edukacyjnych (głównie na poziomie średnim), ochrony zdrowia (zwłaszcza w zakresie specjalistycznych usług medycznych) oraz kultury,
- tworzenie i modernizacja infrastruktury technicznej zapewniającej lokalizację firm wykorzystujących specyficzny, lokalny potencjał.

W odniesieniu do obszarów miejskich będących drugim typem OSI funkcjonalnych w Strategii regionalnej dostrzega się problemy związane z procesami starzenia się społeczeństwa, depopulacji, migracji, „kurczenia się” miast i suburbanizacji, pogarszającą się jakością środowiska, w tym zwłaszcza powietrza, obciążenie i zagęszczenie infrastruktury technicznej i transportowej, co w znacznym stopniu wpływa na jakość życia mieszkańców. Strategia rozwoju województwa wskazuje, że dla rozwoju miast i poprawy jakości życia ich mieszkańców konieczna jest:

- poprawa jakości i efektywności transportu publicznego oraz promocja transportu przyjaznego środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- zapewnienie zdolności adaptacyjnych do zagrożeń wynikających ze zmian klimatu, w tym kształtowanie systemu przyrodniczego miast województwa,
- rozwój ich bazy ekonomicznej, usług publicznych oraz poprawę jakości przestrzeni.

Rysunek 7. Subregiony województwa i ich ośrodki centralne w Strategii rozwoju województwa śląskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” Zielone Śląskie, www.slaskie.pl

Drugim typem Obszarów Strategicznej Interwencji ujętym w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” Zielone Śląskie są OSI tematyczne - problemowe i konkurencyjne. Miasto Cieszyn zostało ujęte o OSI:

- obszary cenne przyrodniczo,
- ośrodki wzrostu,
- gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,

- gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.

Tabela 4. Cieszyn w OSI wynikających ze strategii regionalnej

OSI	Ujęcie miasta Cieszyna	Kluczowe wyzwania i działania zarysowane dla OSI
obszary cenne przyrodniczo	miasto w kategorii III – gminy o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych	• ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności • poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych • programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów
ośrodki wzrostu	miasto w kategorii pozostałe ośrodki wzrostu	• podniesienie poziomu innowacyjności w sektorze przedsiębiorstw, wzmocnienie potencjału i skali oddziaływania oraz pozycji na arenie międzynarodowej ośrodków akademickich oraz sektora B+R • rozwój funkcji metropolitalnych • poprawa jakości środowiska i przestrzeni, • tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy poprzez rozwój potencjału gospodarczego i zwiększenie poziomu inwestycji, pozwalających na zatrzymanie procesu „drenażu mózgów” przez inne atrakcyjne ośrodki metropolitalne
gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze	miasto w kategorii umiarkowanej utracie funkcji	• wzmocnienie ich potencjału gospodarczego, wzrostu inwestycji sektora przedsiębiorstw • rozwój szeroko pojętych usług • poprawa dostępu do oferty kulturalnej i rekreacyjnej, a także związanej z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacją mieszkańców • wsparcie procesów rewitalizacyjnych • poprawa jakości przestrzeni oraz środowiska
gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	miasto w kategorii III (najwyższej) skali problemu	• poprawa jakości powietrza • ograniczenie niskiej emisji • rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych • wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko • zapewnienie odpowiedniej profilaktyki i opieki medycznej w tym zakresie

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” Zielone Śląskie, www.slaskie.pl

Wskazane w strategii rozwoju województwa śląskiego kierunki działań adresowane do OSI stanowią ramę do formułowania celów i kierunków działań dla rozwoju miasta Cieszyna. Jednocześnie miasto będzie podejmować działania wpisujące się w kierunki określone w strategii regionalnej, w tym w szczególności adresowane do OSI. Zgodność strategii rozwoju miasta Cieszyna ze strategią rozwoju województwa, w tym w szczególności z OSI tam określonymi wskazano w aneksie. Wykazano tam również zgodność z polityką sprawiedliwej transformacji oraz celami rozwoju Aglomeracji Beskidzkiej.

9. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA MIASTA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Biorąc pod uwagę potencjały i wyzwania miasta Cieszyna oraz analizy jej struktury przestrzennej i funkcjonalnej można obszary strategicznej interwencji w ujęciu lokalnym które stanowi obszar śródmieścia. Na tym obszarze powinno następować priorytetowe wdrażanie określonych kierunków działań. Nie oznacza to jednak dla tego OSI ograniczenia podejmowanych działań do wytypowanych poniżej kierunków. Jednocześnie, kierunki wskazane jako priorytetowe dla OSI - Śródmieście, mogą być również realizowane na pozostałym obszarze miasta Cieszyna.

Do kluczowych kierunków działań adresowanych do OSI Śródmieście zaliczyć należy przede wszystkim:

- podnoszenie atrakcyjności oferty aktywnego spędzania czasu wolnego – kultura, sport, rekreacja, działalność społeczna – z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań różnych grup społecznych (m. in. rodziny, dzieci, młodzież, seniorzy, osoby o szczególnych potrzebach),
- likwidowanie barier w przestrzeniach i obiektach publicznych,
- wdrażanie zasad inicjatywy „Nowy Europejski Bauhaus” (NEB),
- wdrażanie działań podnoszących atrakcyjność Śródmieścia, w tym poprawa estetyki Śródmieścia, zachowanie jego walorów zabytkowych oraz ograniczenie dostępności ścisłego centrum dla pojazdów samochodowych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń i poprawa jakości powietrza,
- rozwój infrastruktury ruchu pieszych i sieci rowerowej,
- tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, w szczególności opartej na nauce, kulturze i dziedzictwie kulturowym,
- wspieranie biznesów wzbogacających usługi turystyczne i okołoturystyczne w mieście, w tym usług noclegowych,
- podnoszenie atrakcyjności przestrzeni i obiektów o znaczeniu turystycznym,

- promowanie dziedzictwa kulturowego miasta i realizacja działań na rzecz zachowania elementów zabytkowych oraz poprawy stanu obiektów zabytkowych,
- organizacja cyklicznych, „flagowych” wydarzeń kulturalnych,
- wspieranie inicjatyw kreujących nowe wydarzenia, w tym kulturalne i sportowe o wysokim potencjale promocyjnym.

Rysunek 8. Obszar OSI Śródmieście

Źródło: Opracowanie własne

10. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

10.1. Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Odpowiedzialność za realizację założeń Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 ponoszą przede wszystkim władze samorządowe Gminy – Burmistrz Miasta Cieszyna oraz Rada Miejska Cieszyna. Burmistrz, jako organ wykonawczy samorządu gminnego, pełni kluczową rolę w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii. Z kolei organ uchwałodawczy, reprezentujący różnorodne środowiska lokalne, odpowiada za uchwalenie strategii oraz jej ewentualną aktualizację, zgodnie z nowymi uwarunkowaniami i potrzebami rozwojowymi Miasta. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, będą w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój Miasta, zgodnie z zasadą, że sukcesy osiągną Ci, którzy potrafią się porozumiewać i współpracować.

Na poziomie operacyjnym kluczową rolę będzie odgrywał Zespół Wdrażający, powołany odrębnym zarządzeniem Burmistrza.

Do jego zadań należeć będzie:

- koordynacja współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację kierunków działań określonych w strategii;
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w strategii, przygotowywanie sprawozdań, koordynacja procesu jej aktualizacji;
- poszukiwanie wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów;
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji strategii.

Dla skutecznego wdrożenia założeń określonych w strategii niezbędna będzie współpraca wszystkich wydziałów, referatów i stanowisk w Urzędzie Miejskim w Cieszynie oraz jednostek, które odpowiadają za realizację przypisanych im zadań oraz biorą udział w procedurze monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. Szczegółową odpowiedzialność za

realizację poszczególnych działań określonych w Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 określi Burmistrz w formie zarządzenia.

Strategia uwzględnia ponadto zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje Gminy, zakładając działania wspierane lub realizowane w różnych partnerstwach lokalnych i ponadlokalnych, stąd potrzeba uwzględniania procesów współpracy, m.in. z administracją rządową, innymi jednostkami samorządu terytorialnego i ich związkami, przedstawicielami biznesu, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami, czy partnerami zagranicznymi.

10.2. Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych.

Strategia Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 będzie wdrażana przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów, m.in.:

- finansowych – coroczne uchwały budżetowe Rady Miejskiej w Cieszynie oraz wieloletnia prognoza finansowa;
- prawnych – inne merytoryczne uchwały Rady Miejskiej w Cieszynie i zarządzenia Burmistrza Cieszyna w obszarach oddziaływania strategii, a także różne instrumenty polityki rozwoju, umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy Gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi itp.;
- wdrożeniowych – programy i plany, w szczególności określone w podrozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- projektowych – projekty inwestycyjne i miękkie, mieszczące się w katalogu działań przewidzianych strategią, realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich;
- planowania przestrzennego - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uszczegóławiające założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, opisane w strategii, wraz z procedurami zapewniającymi udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym itp.;

- organizacyjno-zarządczo-kadrowych – zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, powoływane w celu usprawnienia procesu wdrażania strategii itp.;
- kontrolnych - kontrola stanu i jakości wdrażanych działań oraz ich rezultatów itp.;
- społecznych – działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne, stanowiące o poparciu społecznym i jakości podejmowanych interwencji (przygotowanie broszury informacyjnej dotyczącej strategii i jej dystrybucja wśród interesariuszy i partnerów realizacyjnych, wykorzystanie strony internetowej Gminy, aktywność w mediach społecznościowych, współpraca z mediami, aktywizacja i partycypacja społeczna, w tym poprzez otwarte konkursy ofert).

W celu zapewnienia efektywności procesu wdrażania proponuje się dalsze funkcjonowanie stałej roboczej grupy ds. wdrażania i monitorowania strategii, którego pracami kierował będzie Zastępca Burmistrza Miasta. Do głównych zadań grupy należeć powinno:

- opiniowanie projektów planów, programów i strategii pod kątem ich zgodności ze strategią miasta,
- ocena aktualności gminnych planów, programów i strategii w zakresie zmian uwarunkowań realizacji strategii i inicjowanie zmian w tych dokumentach,
- przygotowanie koncepcji nowych projektów własnych miasta,
- ocena informacji o postępach w realizacji projektów własnych,
- przygotowanie informacji na potrzeby opracowania raportu o stanie gminy w zakresie informacji o stopniu wdrożenia strategii,
- inicjowanie aktualizacji strategii.

Szczegółowe zadania oraz członków skład grupy będą określone w odpowiednich zarządzeniach Burmistrza Miasta Cieszyna.

Dla standaryzacji prac związanych z przygotowaniem i monitorowaniem załącznikiem do zarządzania powinna być zestandaryzowana karta projektów strategicznych, które będą kluczowymi narzędziami wdrażania strategii.

Na etapie przygotowania projektów celem ich akceptacji do wdrożenia przez władze miasta powinna zostać opracowana karta określająca:

- nazwę projektu,

- zakres projektu,
- cel strategiczny i operacyjny strategii, któremu służy realizacja projektu,
- koordynator projektu strukturze Urzędu Miasta,
- podmioty współrealizujące lub wspierające realizację projektu,
- indykacyjny harmonogram rzeczowo-finansowy,
- czynniki ryzyka projektu.

Realizacja wielu projektów strategicznych miasta Cieszyn będzie odbywać się we współpracy z partnerami samorządowymi oraz społeczno-gospodarczymi. W szczególności wymagać to będzie stałej współpracy z: samorządem Województwa Śląskiego, samorządem Powiatu Cieszyńskiego oraz z władzami Aglomeracji Beskidzkiej.

10.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy gminne, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiające priorytety oraz strategię postępowania w ramach konkretnych obszarów. Należy podkreślić, że Strategia wdrażana będzie również poprzez projekty i zadania ujęte w różnego typu planach oraz ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Na etapie wdrażania Burmistrz Miasta Cieszyna określi zakres oraz horyzont czasowy Planu implementacyjnego zawierającego kluczowe projekty samorządu miasta.

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Cieszyna do roku 2030 dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania urzędu (planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, energetyka, gospodarka komunalna, ochrona i opieka nad zabytkami, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, transport, polityka społeczna, kreowanie rozwoju lokalnego, oświata, zarządzanie kryzysowe i finanse publiczne), w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Poniższa tabela stanowi podsumowanie tych analiz, formułując jednocześnie kierunkowe rekomendacje w zakresie sporządzenia lub zmiany tychże dokumentów.

Tabela 5. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Obszar tematyczny	Rodzaj dokumentu	Dokument i/lub dedykowana uchwała	Wytyczne dla aktualizacji lub sporządzania dokumentów
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Uchwała nr XXVIII/270/16 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna	Dostosowywanie zgodnie z nowymi i perspektywicznymi potrzebami oraz uwarunkowaniami i zmianami społecznymi, gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzennymi itp. Aktualizacja powinna być kierunkowo zgodna z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy, określonym w strategii.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Uchwała nr XXVII/254/16 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego obszar Markłowic Uchwała nr XLIX/480/02 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 31 stycznia 2002 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta obejmującej jednostkę J3.MN Uchwała nr LIV/514/02 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 23 maja 2002 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta	Zmiana, ewentualne opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z potrzebami. Wskazuje na to strategia, szczególnie cele: • C.1.2 Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta • C.1.3 Atrakcyjne

		obejmującej jednostkę K1.MN Uchwała nr IX/91/99 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta obejmującej jednostkę K3.MN Uchwała nr XIV/143/03 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 30 października 2003 r. w sprawie zmiany planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna dla obszaru ZIG 1 A, położonego w rejonie ul. Frysztackiej Uchwała nr XXIII/215/2000 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 24 lutego 2000 r. w sprawie zmiany planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna w rejonie ul. Bobreckiej i Korfantego w Cieszynie Uchwała nr XV/153/03 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 listopada 2003 r. w sprawie zmiany planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna w obszarze zawartym pomiędzy ulicami: Bielską, Kolejową, Wyspiańskiego, Chrobrego w Cieszynie Uchwała nr X/86/07 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego część obszaru miasta Cieszyna, położonego w rejonie skrzyżowania ulic Wiślańskiej z Bielską Uchwała nr XXIV/278/20 Rady	przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych • C.1.6 Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej
--	--	---	--

		Miejskiej Cieszyna z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego obszar w rejonie ul. Bielskiej, ul. Z. Kossak - Szatkowskiej, ul. G. Morcinka i ul. W. Kargera Uchwała nr XXXIII/271/96 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 30 sierpnia 1996 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna w rejonie ulicy Jastrzębiej w Cieszynie Uchwała nr XXXV/280/96 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 września 1996 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna w rejonie ulicy Odległej w Cieszynie Uchwała nr XI/113/99 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 6 maja 1999 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru miasta obejmującej jednostkę F14.MN Uchwała nr XXXI/323/09 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego część terenów Małej Łąki i Boguszowic Uchwała nr XLIII/448/10 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28 stycznia 2010 r. w sprawie uchwalenia	
--	--	---	--

		miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru miasta Cieszyna, położonego na wschód od ulicy Zamarskiej i na północ od linii kolejowej do wschodniej granicy miasta Uchwała nr XVIII/192/12 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 29 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna, obejmującego część terenów Małej Łąki i Boguszwic – działki 20/2, 20/1, obręb 26 Uchwała nr XLIV/465/14 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna, obejmującego teren położony w rejonie skrzyżowania ulic Hajduka i Bobreckiej Uchwała nr IV/8/14 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 18 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru C miasta Cieszyna obejmującego częściowo tereny: Bobrka, Liburnii i Pastwisk Uchwała nr X/100/19 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego obszar zawierający częściowo tereny: Bobrka, Liburnii i Pastwisk Uchwała nr IV/7/14 Rady Miejskiej	
--	--	--	--

		Cieszyna z dnia 18 grudnia 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego część terenów Małej Łąki i Boguszowic dla terenu dawnego przejścia granicznego Cieszyn – Boguszowice Uchwała nr VIII/53/15 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 marca 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego część terenów Małej Łąki i Boguszowic dla terenu położonego w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków w rejonie ul. Motokrosowej Uchwała nr XVI/139/15 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego teren położony pomiędzy ul. Liburnia a ul. Czarny Chodnik Uchwała nr XVIII/164/16 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego tereny położone w rejonie węzła drogi krajowej S1 w Krasnej Uchwała nr XVI/166/20 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna obejmującego tereny położone w rejonie węzła drogi	
--	--	--	--

		krajowej S1 w Krasnej Uchwała nr XXI/188/16 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna, obejmującego teren po północnej stronie ul. Wiślańskiej Uchwała nr XXXVI/346/17 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującej obszar położony po północnej stronie cmentarza komunalnego przy ul. Katowickiej Uchwała nr IV/29/19 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 31 stycznia 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna dla terenów położonych w rejonie ulic Gajowej i Łanowej Uchwała nr VII/67/19 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 kwietnia 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna dla obszaru obejmującego wschodnią część terenów położonych pomiędzy ul. Generała Józefa Hallera, a terenem kolei Uchwała nr XXX/343/21 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Cieszyna dla	
--	--	--	--

		terenów położonych w rejonie ulic Katowickiej i Szarotka	
Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Uchwała nr XLVII/559/22 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 24.11. 2022 w sprawie aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Cieszyna, przyjętych uchwałą nr XXVII/172/99 Rady Miejskiej w Cieszynie z dnia 25 listopada 1999 r. w sprawie uchwalenia założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Cieszyna	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja co najmniej raz na 3 lata, przy zachowaniu spójności ze strategią.
Gospodarka komunalna	Wieloletni program gospodarowania zasobem mieszkaniowym	Uchwała nr LVIII/696/23 Rady Miejskiej w Cieszyna z dnia 30.11.2023 w sprawie programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Cieszyn	Dokument aktualny
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Uchwała nr III/17/18 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 20.12.2018 w sprawie zatwierdzenia Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych zlokalizowanych na terenie miasta Cieszyna, na lata 2018 – 2024, zmieniająca uchwałę nr XXXIX/394/17	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Zgodnie z art. 21 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków każde przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, które planuje realizację inwestycji, jest zobowiązane do opracowania wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń

			wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Uchwała nr XLVI/482/14 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28.08.2014 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Cieszyna na lata 2014-2017	Program utracił ważność. Konieczność opracowania nowego dokumentu, przy zachowaniu spójności ze strategią. Obowiązek opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami wynika z zapisu artykułu 87 Ustawy o zabytkach, w myśl którego winien sporządzić gminny program opieki nad zabytkami na okres 4 lat.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	Uchwała Nr XLVII/479/06 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 23 marca 2006 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Ochrony Środowiska Miasta Cieszyna na lata 2006 – 2015	Program utracił ważność. Konieczność opracowania nowego dokumentu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Uchwała nr XLVII/558/22 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Cieszyna na lata 2022 – 2030.	Dokument aktualny

	Program usuwania azbestu	Uchwała Nr XXVIII/297/13 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 31 stycznia 2013 roku w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Cieszyn na lata 2013-2032”	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii
	Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Cieszyna do roku 2030	Uchwała nr L/603/23 Rady Miejskiej Cieszyna z 23.02.2023 w sprawie przyjęcia Miejski Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Miasta Cieszyn do roku 2030	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
	Plan działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu dla Miasta Cieszyna	Uchwała nr LII/618/23 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 kwietnia 2023 r. w sprawie przyjęcia "Planu działań na rzecz zrównoważonej energii i klimatu dla Miasta Cieszyna"	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
Transport	Strategia Elektromobilności Miasta Cieszyna w latach 2020-	Uchwała nr XIX/213/20 Rady Miejskiej Cieszyna z 25.06.2023 w sprawie uchwalenia Strategii Elektromobilności Miasta Cieszyna w latach 2020-2030	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.

	2030		
	Plany rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych	Plan rozwoju sieci dróg gminnych na terenie Miasta Cieszyna na lata 2022-2024	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
	Plan transportowy cieszyńskiej komunikacji zbiorowej	Uchwała nr XXXVII/454/22 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 24 lutego 2022 r. w sprawie uchwalenia Planu transportowego cieszyńskiej komunikacji zbiorowej	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
	Miejska Inicjatywa Działania Miasta Cieszyna	Zarządzenie nr 0050.693.2019 Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 14 października 2019 roku w sprawie zatwierdzenia dokumentu pn. "Miejska Inicjatywa Działania Miasta Cieszyna"	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	Uchwała nr XXXII/376/21 Rady Miejskiej Cieszyna z dniach 30.09.2021 w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Cieszyna na lata 2021-2025	Dokument aktualny, obowiązujący do 2025 r., kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Gminny program rewitalizacji	Uchwała nr XXXVIII/367/17 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 października 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Cieszyna do roku 2026	Dokument aktualny, obowiązujący do 2026 roku, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Gminny program	Uchwała nr XXIII/266/20 Rady	Dokument aktualny,

	przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Miejskiej Cieszyna z dnia 26.11.2020 roku w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Cieszyna na lata 2021 - 2024	obowiązujący do 2024 r., kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Gminny program wspierania rodziny	Uchwała nr XXXIII/393/21 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28.10.2021 w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny Miasta Cieszyn na lata 2022-2024	Dokument aktualny, obowiązujący do 2024 r., kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii	Uchwała nr XLVI/545/22 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 października 2022 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Cieszyna na rok 2023	Program przyjmowany corocznie. Opracowanie programu na kolejne lata, przy zachowaniu spójności ze strategią.
	Lokalna Strategia Polityki Zdrowotnej na lata 2023-2028 dla Miasta Cieszyna	Uchwała nr LVII/678/23 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 26 października 2023 r. w sprawie uchwalenia Lokalnej Strategii Polityki Zdrowotnej na lata 2023-2028 dla Miasta Cieszyna	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w	Uchwała nr XLVI/544/22 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 27 października 2022 r. w sprawie uchwalenia Programu współpracy gminy Cieszyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami	Program przyjmowany corocznie. Obszary współpracy finansowej i niefinansowej powinny uwzględniać szczególnie te pola,

	art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	działającymi w zakresie pożytku publicznego na rok 2023	które strategia uznaje za kluczowe i w których organizacje pozarządowe zostały wskazane jako partnerzy realizacyjni. Możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego.
	Programy odnowy miejscowości	Brak	Opcjonalne opracowanie. Programy mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń do realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia.
Oświata	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę	Uchwała nr III/12/18 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie ustalenia planu sieci i określenia granicy obwodów publicznych szkół podstawowych na obszarze Gminy Cieszyn	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
	Strategia rozwoju oświaty w Cieszynie na lata 2023-2028	Uchwała nr LIII/625/23 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju oświaty w Cieszynie na lata 2023- 2028”	Dokument aktualny, kierunkowo zgodny z założeniami strategii.
Zarządzanie	Gminny plan	Zarządzenie nr 0050.93.2023	Dokument aktualny,

kryzysowe	zarządzania kryzysowego	Burmistrza Miasta Cieszyna z dnia 15 lutego 2023 roku w sprawie wprowadzenia w życie "Planu Zarządzania Kryzysowego Miasta Cieszyna"	kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami.
Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Uchwała nr LVI/674/23 Rady Miejskiej Cieszyna z dnia 28 września 2023 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej miasta Cieszyna na lata 2023 2039	Dokument uaktualniany na bieżąco, kierunkowo zgodny z założeniami strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami.

Źródło: Opracowanie własne

11. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

11.1. Ramy finansowe

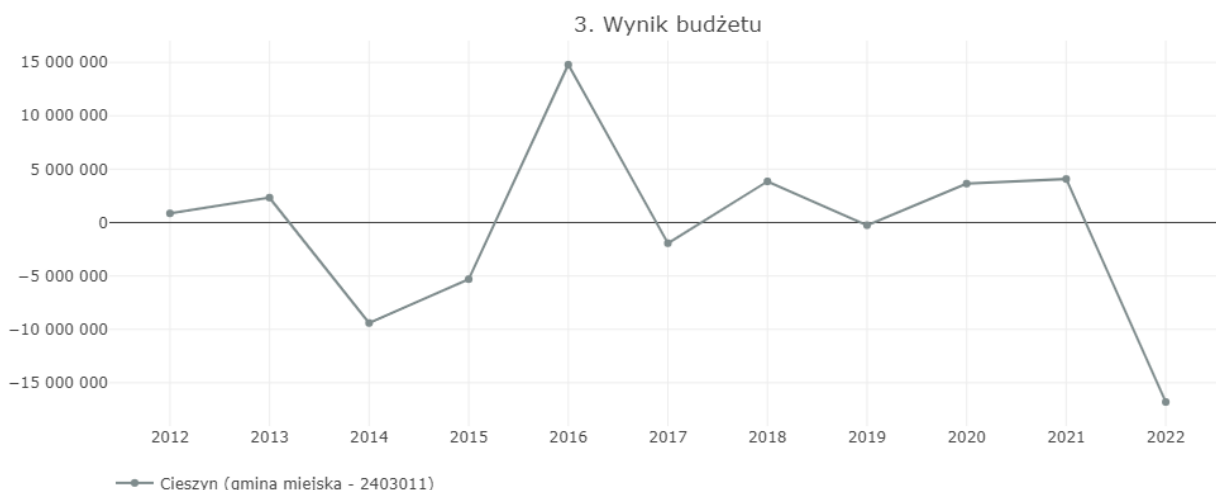
Ramy finansowe wskazują wielkości środków finansowych szacowanych na realizację strategii, a jednocześnie potwierdzają możliwość realizacji przez gminę zaplanowanych działań. Uzależnione są one od uregulowań prawa krajowego, sytuacji społeczno-gospodarczej, stanu finansów publicznych, dostępności dodatkowych środków na rozwój, w tym unijnych, zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego realizowanych przez gminę zadań, jej zdolności administracyjnych i organizacyjno-zarządczych, kondycji finansowej oraz możliwości inwestycyjnych, przede wszystkim w perspektywie długofalowej. Przy ich konstruowaniu wykorzystano doświadczenia zebrane podczas opracowywania innych podobnych tematycznie dokumentów, projektów, studiów wykonalności itp., a także wynikające z realizacji działań w ostatnich latach. Ważnym punktem odniesienia były dostępne na moment tworzenia ram finansowych informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania.

Finansowanie działań rozwojowych, określonych w Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub o które Gmina może skutecznie zabiegać. Wśród nich najistotniejsze są środki publiczne. Środki pochodzące z budżetu Gminy będą zapewniały niezbędne współfinansowanie projektów w ramach programów operacyjnych i innych finansowanych ze źródeł krajowych i międzynarodowych.

Analizując zdolności Miasta Cieszyn do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii należy odnieść się do danych historycznych przedstawiających jej stan finansów.

Wynik budżetu (różnica między dochodami a wydatkami; wartość dodatnia oznacza nadwyżkę, wartość ujemna oznacza deficyt) w latach 2020-2021 był dodatni, ale w 2022 roku wyniósł -16 804 465,21 zł.

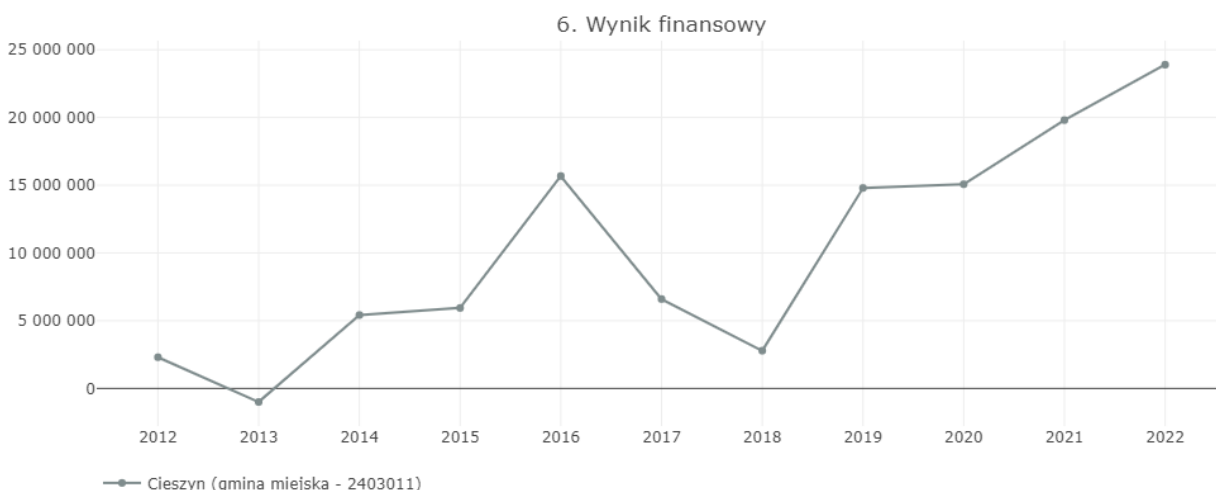
Wykres 3. Wynik budżetu w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

Od 2018 roku zwiększa się wartość wyniku finansowego (dochody - wydatki + przychody – rozchody). W 2022 roku było to 23 894 953,30 zł.

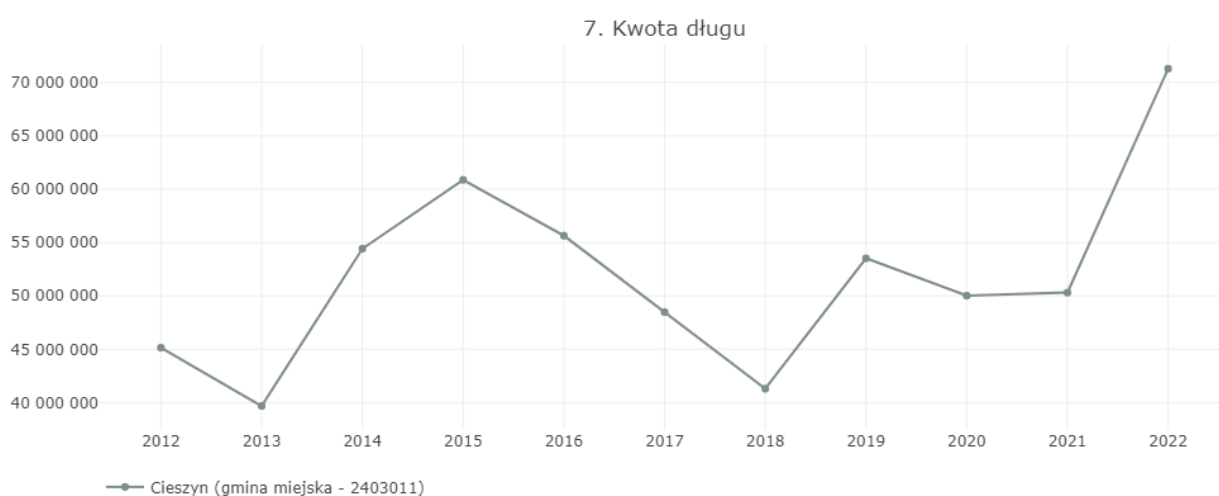
Wykres 4. Wynik finansowy w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

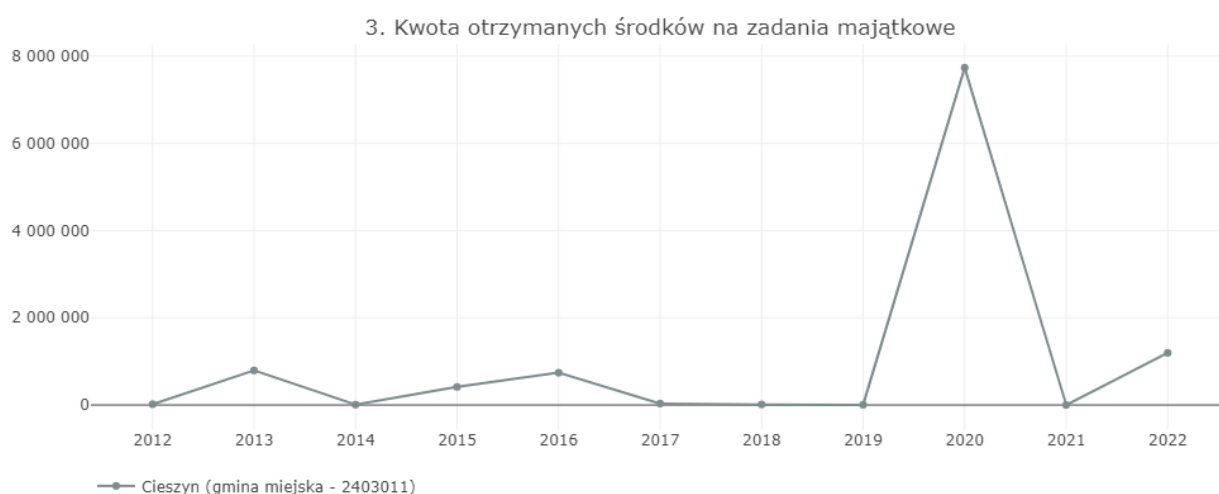
Choć zwiększa się wartość długu, to kwota otrzymanych środków na zadania majątkowe (łącznie kwota środków finansowych niebędących dotacjami otrzymanych przez jednostkę samorządu terytorialnego na zadania majątkowe) w 2022 roku wyniosła 1 195 181,47 zł. W analizowanym okresie 2012-2022 wyższą wartość odnotowano jedynie w 2021 roku. Do kategorii środków na zadania majątkowe są zaliczane między innymi m.in. środki otrzymane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, środki otrzymane z państwowych funduszy celowych oraz pozostałe środki finansowe otrzymane z innych źródeł. Prezentowane środki finansowe nie są dotacjami w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, jednak są otrzymywane z zewnątrz, tzn. od innych podmiotów).

Wykres 5. Kwota długu w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

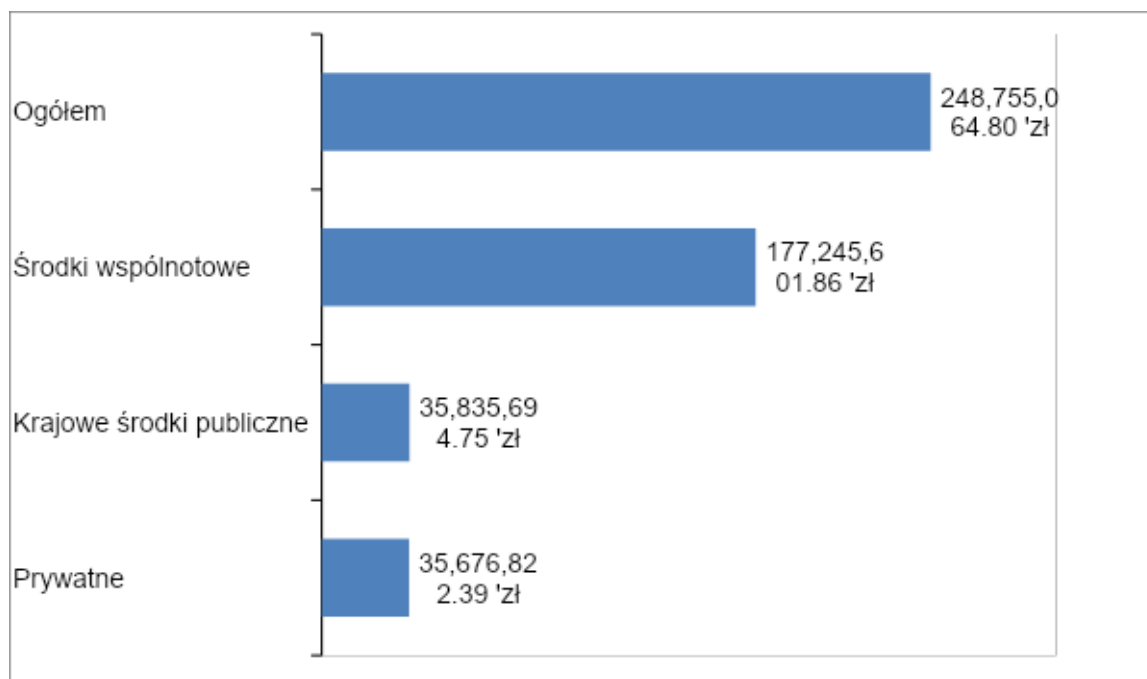
Wykres 6. Kwota otrzymanych środków na zadania majątkowe w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego

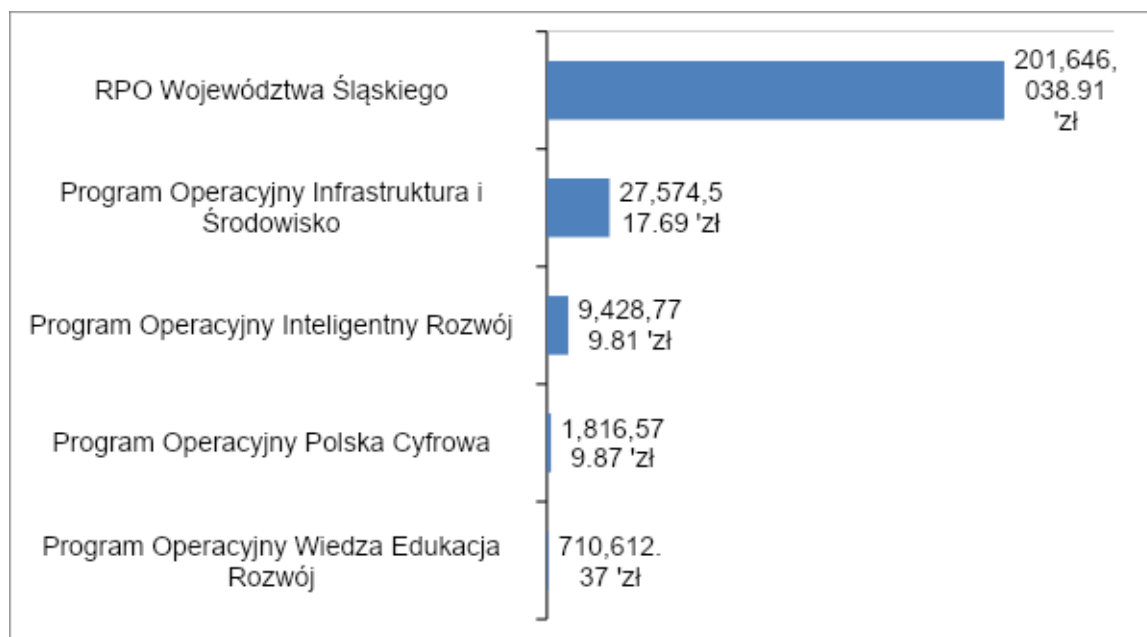
Istotne źródło finansowania inwestycji dla Gminy stanowią fundusze unijne. Według najnowszych danych GUS, BDL wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji wg stanu na dzień 30 czerwca 2023 r. wyniosła 248 755 064,80 zł.

Wykres 7. Wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji w podziale na źródła finansowania w dniu 30.06.2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, BDL

Wykres 8. Wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji w podziale na źródła finansowania (rodzaj programu) w dniu 30.06.2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, BDL

Biorąc pod uwagę powyższe analizy oraz skalę kosztów planowanych inwestycji w perspektywie do 2030 roku należy stwierdzić, że planowane inwestycje są możliwe do realizacji pod warunkiem prowadzenia perspektywicznej i rozsądnej polityki finansowej oraz utrzymania wysokiej skuteczności pozyskiwania środków zewnętrznych przez Gminę.

11.2. Potencjalne źródła finansowania

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030 będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście trzeba wskazać na trzy podstawowe źródła:

- publiczne środki zagraniczne, w tym przede wszystkim pochodzących z funduszy unijnych oraz innych instrumentów i mechanizmów europejskich (m.in. EFRR, EFS, FS, fundusze norweskie i EOG),
- publiczne środki krajowe, w tym uwzględniające budżet Gminy i innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. fundusze regionalne, Powiatu Cieszyńskiego), fundusze z budżetu Państwa, celowe i dotacje państwowe (m.in. środki i programy poszczególnych ministerstw, NFOŚiGW, WFOŚiGW),
- inne prywatne.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, ważnym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU)**.

Nowy siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na 1 074,3mld euro, a dodatkowy antykryzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld euro, w tym 390 mld euro w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki te mają wspierać odbudowę państw po pandemii Covid-19 oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Tematyczne kierunki wydatkowania środków określono następująco:

- Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa: 143,4 mld euro (z tego 10,6 mld euro w ramach Next Generation EU), w tym: Horyzont Europa i Fundusz InvestEU;

- Spójność, odporność i wartości: 1 099,7 mld euro (721,9 mld euro - fundusz odbudowy),
w tym: fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – RescEU, program działań w dziedzinie zdrowia;
- Zasoby naturalne i środowisko: 373,9 mld euro (17,5 mld euro - fundusz odbudowy),
w tym: wspólna polityka rolna, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- Migracja i zarządzanie granicami: 22,7 mld euro, w tym: Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami;
- Bezpieczeństwo i obrona: 13,2 mld euro, w tym: Europejski Fundusz Obronny i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- Sąsiedztwo i świat: 98,4 mld euro, w tym Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Humanitarnej;
- Europejska administracja publiczna: 73,1 mld euro.

Zgodnie z określonymi priorytetami, rosną inwestycje w transformację klimatyczną i cyfrową. Zakłada się, że kwestie klimatyczne będą uwzględniane przekrojowo, a łączne wydatki na ten cel osiągną 30% łącznych wydatków ze wszystkich programów. Podobnie cyfryzacja ma być traktowana przekrojowo - wydatki na transformację cyfrową znajdują się we wszystkich programach.

Filarem unijnego planu odbudowy ma być **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro (z 750 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Odbudowy), z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji. Środki mogą zostać rozdysponowane do końca 2023 r., a reformy i inwestycje muszą zostać wykonane do 2026 r. Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld EUR, dodatkowo ponad 34 mld EUR z części pożyczkowej funduszu. Podstawą wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań

cyfrowych. Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. W ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki - 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności - 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa - 3,034 mld, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia - 4,262 mld, 17,9%;
- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność - 6,074 mld, 25,5%.

Okolo 1/3 środków z funduszu ma trafić do samorządów.

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej to dla Polski ok. 170 mld euro (w cenach bieżących), w tym:

- 72,2 mld euro na politykę spójności,
- 3,8 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- 24,9 mld euro dotacji z Funduszu Odbudowy,
- 34,2 mld euro pożyczek z Funduszu Odbudowy,
- 1,6 mld euro na płatności bezpośrednie dla rolników,
- 10,6 mld euro na rozwój obszarów wiejskich,
- ok. 2 mld euro w ramach instrumentu React EU (instrument na rzecz walki z negatywnymi skutkami COVID-19).

Okolo 60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia się następująco:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – ponad 25 mld euro (m.in. rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, inwestycje transportowe, ochrona zdrowia, dziedzictwo kulturowe),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – ok. 7,9 mld euro (m.in. innowacje, współpraca nauki i biznesu),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) (m.in. praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ok. 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe, rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwo),
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – ok. 2,5 mld euro (specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich – ok. 0,5 mld euro (wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE, szkolenia dla beneficjentów, działania informacyjne),
- Program dotyczący sprawiedliwej transformacji – 4,4 mld euro (pomoc w transformacji dla regionów górniczych),
- Program Pomoc Żywnościowa – 0,2 mld euro,
- Program Ryby – 0,5 mld euro,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 0,56 mld euro.

Zgodnie z przyjętym przez Zarząd Województwa Śląskiego uchwałą nr 2267/382/VI/2022 z 15 grudnia 2022 r., Programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, na Program zostanie przeznaczony:

- w ramach Priorytetu 1 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny (EFRR) - 442 971 741,0 Euro
- w ramach Priorytetu 2 Fundusze Europejskie na zielony rozwój (EFRR) - 827 695 437,0 Euro
- w ramach Priorytetu 3 Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności (EFRR) - 250 470 589,0 Euro

- w ramach Priorytetu 4 Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu (EFRR) - 354 400 000,0 Euro
- w ramach Priorytetu 5 Fundusze Europejskie dla rynku pracy (EFS+) - 331 138 143,0 Euro
- w ramach Priorytetu 6 Fundusze Europejskie dla edukacji (EFS+) - 296 968 891,0 Euro
- w ramach Priorytetu 7 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa (EFS+) - 308 704 259,0 Euro
- w ramach Priorytetu 8 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca (EFRR) - 207 855 572,0 Euro
- w ramach Priorytetu 9 Fundusze Europejskie na rozwój terytorialny (EFRR) - 279 953 349,0 Euro
- w ramach Priorytetu 10 Fundusze Europejskie na transformację (FST) - 2 503 757 919,0 Euro

Oprócz wskazanych powyżej programów, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania, w szczególności obejmujące **fundusze krajowe**. Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży, Ochrona zabytków). Programy Ministerstwa Sportu zakładają rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Obszary priorytetowe stanowią: sport powszechny, sport wyczynowy, infrastruktura sportowa, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami (np. programy: „Umiem pływać”, „Klub”, „Sport Wszystkich Dzieci”, „Szkolny Klub Sportowy”, „Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej”, czy Program budowy zadaszeń boisk piłkarskich). Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrują się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Maluch+”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025). Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspierają przedsięwzięcia (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg umożliwia współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju oferuje jednostkom samorządu terytorialnego wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia. Poza tym działają programy rządowe wspierające odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz Program Inwestycji Strategicznych, zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu, zapewniają bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i województwa w całej Polsce (m.in. inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycji społecznych tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe).

12. ANEKSY

12.1. Zgodność celów operacyjnych rozwoju miasta Cieszyna z polityką krajową, regionalną i ponadlokalną

CELE OPERACYJNE STRATEGII ROZWOJU MIASTA CIESZYNA	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)		
	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju			
C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.		X	X
C1.2. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.	X	X	X
C1.3. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.		X	X
C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.		X	X
C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.		X	X
C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej		X	
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka			
C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	X	X	
C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	X	X	
C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.	X	X	
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu			

C3.1. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.		X	X
C3.2. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.		X	X
C3.3. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.		X	X
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem			
C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.		X	X
C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.		X	X
C4.3. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.		X	X

CELE OPERACYJNE STRATEGII ROZWOJU MIASTA CIESZYNA	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”			
	Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju				
C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.		X	X	X
C1.2. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.			X	
C1.3. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.			X	
C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.		X		
C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.		X		X

C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej			X	
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka				
C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	X	X		
C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	X	X	X	
C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.	X	X	X	
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu				
C3.1. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.		X	X	X
C3.2. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.	X	X		X
C3.3. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.		X		X
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem				
C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.		X		X
C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.		X		X
C4.3. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.	X			X

CELE OPERACYJNE STRATEGII ROZWOJU MIASTA CIESZYNA	OSI w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030			
	OBSZARY CENNE PRZYRODNICZ O	OŚRODKI WZROSTU	GMINY TRACĄCE FUNKCJE SPOŁECZNO- GOSPODARCZE	GMINY Z PROBLEMAMI ŚRODOWISKOWYMI W ZAKRESIE JAKOŚCI POWIETRZA
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju				
C1.7. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.	X		X	
C1.8. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.	X		X	X
C1.9. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.			X	X
C1.10. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.			X	X
C1.11. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.			X	
C1.12. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej		X	X	X
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka				
C2.4. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.		X	X	
C2.5. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	X	X	X	
C2.6. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.		X	X	X
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu				
C3.4. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.	X	X	X	

C3.5. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.		X	X	
C3.6. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.		X	X	X
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem				
C4.4. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.		X	X	
C4.5. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.		X	X	X
C4.6. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.		X	X	

CELE OPERACYJNE STRATEGII ROZWOJU MIASTA CIESZYNA	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (1 z 2)				
	Innowacyjna gospodarka podregionów górniczych	Zdywersyfikowana oraz zasobna i energooszczędna gospodarka podregionów górniczych	Silna przedsiębiorczość podregionów górniczych	Zbilansowana energetyka rozproszona podregionów górniczych	Efektywne wykorzystanie terenów przemysłowych podregionów górniczych na cele gospodarcze, środowiskowe i społeczne
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju					
C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.					
C1.2. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.		X			
C1.3. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.					X
C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.					X
C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.					
C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej				X	X
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka					
C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	X	X	X	X	X
C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	X				

C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.	X			X	
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu					
C3.1. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.	X				
C3.2. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.	X	X			
C3.3. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.	X	X			
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem					
C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.	X				
C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.					X
C4.3. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.	X				X
CELE OPERACYJNE STRATEGII ROZWOJU MIASTA CIESZYNA	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (1 z 2)				
	Efektywny system wzmacniający mobilność w podregionach górniczych	Atrakcyjne i efektywne kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych	Atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych	Kompleksowy system wsparcia społecznego aktywizujący mieszkańców podregionów górniczych	Efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju					
C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.	X	X	X	X	
C1.2. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.					
C1.3. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.					
C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.					
C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.	X		X	X	X
C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej	X				
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka					
C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	X	X	X		
C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.				X	

C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.			X		
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu					
C3.1. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.		X	X	X	
C3.2. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.		X	X		X
C3.3. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.					
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem					
C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.					X
C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.			X		X
C4.3. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.					X

CELE OPERACYJNE STRATEGII ROZWOJU MIASTA CIESZYNA	Strategia Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027 (z perspektywą do roku 2030) – projekt				
	Sprawiedliwa i zielona transformacja gospodarcza Aglomeracji Beskidzkiej	Zmniejszenie emisyjności oraz integracja transportu i mobilności Aglomeracji Beskidzkiej	Podniesienie jakości środowiska naturalnego Aglomeracji Beskidzkiej	Rozwój turystycznego i kulturowego potencjału Aglomeracji Beskidzkiej	Sprawne zarządzanie procesami rozwojowymi Aglomeracji Beskidzkiej
Priorytet 1: Jakość życia i szanse rozwoju					
C1.1. Powszechna dostępność mieszkańców do wysokiej jakości udogodnień i usług publicznych.		X			
C1.2. Atrakcyjna, odporna na zmiany klimatyczne, zrównoważona, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta.		X	X		
C1.3. Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania i dogodne warunki dla zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.		X	X		
C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście.					

C1.5. Zintegrowane, samoorganizujące się wspólnoty lokalne.					X
C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej	X				X
Priorytet 2: Innowacyjna gospodarka					
C2.1. Nowe działalności gospodarcze wykorzystujące i rozwijające kapitał intelektualny miasta i regionu.	X			X	
C2.2. Atrakcyjna oferta usług spędzania czasu wolnego i usług turystycznych.	X			X	
C2.3. Zrównoważona, podlegająca transformacji energetycznej struktura gospodarcza miasta.	X	X	X	X	
Priorytet 3: Pozycja w otoczeniu					
C3.1. Centrum kultury Śląska Cieszyńskiego – o bogatym dziedzictwie kulturowym i urozmaiconej ofercie kulturalnej.		X	X	X	
C3.2. Silny ośrodek akademicki regionu transgranicznego.	X				X
C3.3. Europejski ośrodek współpracy transgranicznej.					X
Priorytet 4: Nowoczesne zarządzanie miastem					
C4.1. Silny kapitał instytucjonalny samorządu lokalnego.	X				X
C4.2. Wysoki poziom partycypacji społecznej w zarządzaniu rozwojem miasta.	X				X

C4.3. Solidne podstawy finansowe dla strategicznego rozwoju miasta.					X
---	--	--	--	--	---

12.2. Uwarunkowania strategii wynikające z dokumentów określonych w ustawie Prawo wodne

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne w strategia rozwoju gminy uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, tj.:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP).

Plany te określają proces zarządzania ryzykiem powodziowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Zgodnie z ustawą - Prawo wodne ochronę przed powodzią prowadzi się w sposób zapewniający koordynację z działaniami służącymi osiągnięciu celów środowiskowych i ochronie wód¹⁰. Na terenie gminy Cieszyn występują obszary o szczególnym zagrożeniem powodzią.

W związku z tym w realizacji polityki rozwoju gminy należy podejmować tak działania, by planowane zagospodarowanie terenów nie stanowiło zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, naruszało ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym oraz utrudniało zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza

Cieszyn położony jest w dorzeczu Odry nad jej prawobrzeżnym dopływem, rzeką Olzą. Na zachód od miasta przebiega dział wodny między dorzeczami Wisły i Odry. Łączna długość rzek i potoków w granicach miasta to 58,22 km. Teren miasta odwadniany jest przez rzekę Olzę i jej dopływy: Bobrówkę, Puńcówkę, Piotrówkę oraz szereg mniejszych cieków wodnych. Dopływy Bobrówki na terenie Cieszyna to: potok Sarkandrowiec, Boguniówka, Krośnianka i Bielawiec. Zlewnie Bobrówki i Puńcówki na terenie Cieszyna rozdziela dział

¹⁰ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/plany-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym>

wodny III rzędu, o przebiegu pewnym. Przebieg niepewny działu wodnego III rzędu występuje jedynie na gęsto zabudowanym terenie centrum Cieszyna. W północnej części gminy rozpoczyna swój bieg rzeka Piotrówka, która wpada do Olzy poza terenem gminy.

Cieki na terenie miasta są w większości uregulowane. Jedynie Bobrówka w górnym biegu, w pagórkowatym terenie zachowała swój naturalny charakter rzeki meandrującej. Odcinek Bobrówki od ulicy Bielskiej do ujścia jest uregulowany.

Przez centrum miasta przepływa sztuczny kanał od rzeki Olzy – Młynówka Cieszyńska. Badania stanu wód powierzchniowych wykonywane są przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Na stan jakości wód powierzchniowych wpływ mają głównie:

- spływy powierzchniowe z pól i terenów zurbanizowanych,
- zrzuty ścieków bytowych (również oczyszczonych),
- zrzuty wód deszczowych i roztopowych z sieci kanalizacji burzowej,
- zrzuty wód ze stawów hodowlanych,
- ładunki zanieczyszczeń przyniesione przez rzeki spoza terenu miasta.

Ocena stanu wskazuje na zróżnicowanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) znajdujących się w granicach gminy Cieszyn, z których:

- Bobrówka (RW60000711449) - cechuje się słabym stanem ekologicznym oraz ogólnie złym stanem wód,
- Olza od Ropiczanki do granicy (RW60000411453) - cechuje się słabym stanem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego oraz ogólnie złym stanem wód,
- Piotrówka (RW6000061146999) – cechuje się słabym stanem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego oraz ogólnie złym stanem wód.

Poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych określono potrzebę wdrożenia zestawu działań dla JCWP określonych w poniższej tabeli.

JCWP	Kluczowe grupy działań dodatkowych i uzupełniających
Bobrówka	• Działania kontrolne • Działania naprawcze dla obszarów chronionych • Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie

	• Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
Olza od Ropiczanki do granicy	• Działania naprawcze dla obszarów chronionych • Gospodarka ściekowa w aglomeracjach • Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych • Przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych • Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP
Piotrówka	• Działania kontrolne • Gospodarka ściekowa w aglomeracjach • Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qpmmap=gpgw (21.10.2024r.)

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

W dokumencie tym wskazuje się, „że susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę Polski. Przeciwdziałanie skutkom suszy zarówno w Polsce, jak i w Europie stanowi coraz poważniejszy problem. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w licznych uregulowaniach prawnych m.in. w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi oraz zarządzania kryzysowego”¹¹.

Głównym celem Planu jest przeciwdziałanie skutkom suszy i jest on doprecyzowany przez 4 cele szczegółowe¹²:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód,
- edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą,

¹¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy

¹² <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/stop-suszy>

- stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Miasto Cieszyn jest obszarem charakteryzującym się silnym i umiarkowanym zagrożeniem suszą (ocen łączna).

Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy w odniesieniu do gminy Cieszyn za istotne można uznać działania z zakresu retencji, budowy i przebudowy odpowiedniej infrastruktury oraz działania organizacyjne, formalne i edukacyjne.

Zagadnienia wynikające z w/w dokumentów z zakresu gospodarki wodnej stanowią ramy dla strategii rozwoju Cieszyzna i ujęte zostały w ramach wielu kierunków działań, w tym w szczególności w ramach celu pn. :

- C1.2. Atrakcyjna zrównoważona, odporna na zmiany klimatyczne, inteligentnie zarządzana przestrzeń miasta, kierunki:
 - Aktualizacja i uzupełnianie dokumentów strategicznych i analiz służących przygotowaniu miasta do zmian klimatu oraz ochrona zasobów naturalnych.
 - Wdrażanie rozwiązań infrastrukturalnych i organizacyjnych ograniczających antropopresję na przestrzeń oraz środowisko przyrodnicze miasta w oparciu o opracowaną waloryzację przyrodniczą.
 - Zachowanie i podnoszenie walorów przyrodniczo-kulturowych przestrzeni nadrzecznych.
 - Systemowe wdrażanie na terenach zabudowanych i w obiektach budowlanych rozwiązań w zakresie retencji i spowalniania spływu wód deszczowych w oparciu o opracowany „Program gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi na terenie miasta Cieszyzna”
 - Systemowe wdrażanie rozwiązań w zakresie retencji krajobrazowej i wodnej w oparciu o opracowany „Program gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi na terenie miasta Cieszyzna”
 - Podnoszenie odporności, bioróżnorodności i atrakcyjności przestrzeni miejskich poprzez wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie (NBS), w tym rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (BZI).
- C1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa w mieście, kierunki:
 - Rozwój systemu monitorowania zagrożeń i sytuacji kryzysowych (dot. bezpieczeństwa publicznego, środowiskowe, klimatyczne, epidemiczne itp.).
 - Wspieranie służb i rozwój systemów poprawiających stan bezpieczeństwa.
- C1.6. Wysoka jakość infrastruktury służącej rozwojowi miasta, w tym komunalnej, ochrony środowiska oraz transportowej, kierunki:

- Uzupełnianie sieci kanalizacji sanitarnej w obszarze aglomeracji cieszyńskiej w celu zapewnienia spełnienia wymagań tzw. Dyrektywy ściekowej.
- Przebudowa sieci kanalizacji ogólnospławnej poprzez jej rozdział na sieć sanitarną i deszczową.
- Modernizacja sieci wodociągowej pod kątem ograniczenia strat wody.

Ponadto w rozdziale pn. **USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W MIEŚCIE** zawarto zasady i rekomendacje w zakresie gospodarki wodnej, przeciwdziałania suszy oraz ochrony przeciwpowodziowej.

13. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ocena poszczególnych aspektów funkcjonowania Cieszyna przez ankietowanych mieszkańców.....	12
Wykres 2. Oferta/usługi, których zdaniem ankietowanych mieszkańców, najbardziej brakuje w Cieszynie.....	12
Wykres 3. Wynik budżetu w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022.....	87
Wykres 4. Wynik finansowy w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022.....	87
Wykres 5. Kwota długu w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022.....	88
Wykres 6. Kwota otrzymanych środków na zadania majątkowe w Gminie Cieszyn w latach 2012-2022.....	88
Wykres 7. Wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji w podziale na źródła finansowania w dniu 30.06.2023 roku.....	89
Wykres 8. Wartość skorygowanych wniosków o płatność do certyfikacji w podziale na źródła finansowania (rodzaj programu) w dniu 30.06.2023 r.	89

14. SPIS TABEL

Tabela 1. Kluczowe potencjały, wyzwania i uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju miasta.....	6
Tabela 2. Cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań Strategii rozwoju Miasta Cieszyn.....	20
Tabela 3. Podstawowe wskaźniki monitorowania rezultatów działań.....	29
Tabela 4. Cieszyn w OSI wynikających ze strategii regionalnej.....	67
Tabela 5. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych.....	73

15. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Kluczowe wyzwania samorządu w opiniach mieszkańców na podstawie badania ankietowego.....	15
Rysunek 2. Priorytety rozwoju miasta Cieszyna do roku 2030.....	18
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - sieć osadnicza.....	39

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej – system powiązań przyrodniczych.....	41
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - sieć tras rowerowych istniejących i planowanych	44
Rysunek 6. Modelowe powiązania transgraniczne Cieszyna	45
Rysunek 7. Subregiony województwa i ich ośrodki centralne w Strategii rozwoju województwa śląskiego	66
Rysunek 8. Obszar OSI Śródmieście	69